

203
AU LANGENUTELE!

Andrus

ELAGU
TÖÖLISTE
KLASSI-
WÕITLUS
EESTIS!

1. DETSEMBER
1924—1925

Noorsoo poliitika, kirjanduse ja
teaduse ajakiri

ilmub kord kuus „SÄDE“ ilmub kord kuus

Wastutaw toimetaja L. Looring

Toimetus ja talitus: Ленинград, Фонтанка 27, „СЯДЕ“

Peale üldise sisuga artiklite on
ajakirjas järgmised osakonnad: ilu-
kirjandus, antimilitarism, walgest
Eestist, töö külas, töölissport, kom-
munistlik noorsoo liikumine wälis-
maadel, pioneeride liikumine, kroo-
nika ning kirjandus ja arwustus.

Tellimise hind: aastas 2 rbl 50 k., kuus 25 k.

Üksik nummer 30 kop.

Iga noor ja pioneer olgu „SÄDE“ tellija ja lugeja!

Iga noor ja pioneer laotagu igal pool „SÄDET“ laiali
ja wõitku uusi lugejaid!

Iga noor ja pioneer olgu „SÄDE“ kaastööline!

Klassiwoitlus

KOM. INT. EESTI SEKTS. WÄLJAANNE. WASTUTAW TOIMETAJA H. PÖÖGELMANN

№ 69-70

1. DETSEMBRIL

1925

Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu

1. detsembri sõjariistus ülestõusu aasta- päewa puhul

PE 10061

Trummide tagumise ja muusikaga, isamaalise kaasitamise ja „demokraatlike“ korra ülistamisega pühitseb kodanluse oma wabaduswoitluse aastapäiwi kui kogu rahwa pühi ja püstitab ausambaid oma wastaste häwitajate kui kõige rahwa wabaduse eest woitlejate mälestuseks. Nõnda upitab ta oma klassi huwide eest woitlejad rahwa kangelaste aujärjele, nõnda teeb ta oma kildkonna asja kogu rahwa asjaks. Ja mitte asjata ei tee walitsewad kihid nii. See on üheks abinõuks, millega walitsewad kihid aastasadade wältel muid waimlise, ideoloogialise orjastamise wiisid on täiendanud, et töötawaid hulke kehalises orjuses hoida. Iga maa kurnajad pühitsewad oma „kangelaste“, oma wabaduse mälestuspäiwi, aga üle ilma on selle pühitsemise poliitiline tähendus üks ja seesama, nagu nii piibel kui koraan, nii luteri- kui katoliku-usutunnistus, ehk wiimasel ajal nii Macdonaldi kristlik „sotsialism“ kui ka Kautsky „marksism“ ühtewiisi töörahwahulka klassiteadwuse tumestamiseks ja nende klassiwoitluse arenemise katkestamiseks teenib. Eesti kodanlus sunnib igal jaanuarikuul üle maa rahwast püsti seisma ja pead paljastama selle ühise walgekaardi (Eesti hallparunite poegade, Soome lihunikkuude, parunite pataljonide jne) auks, kes 1918-19. a. Eesti töörahwast kodusõjas maha tappis. Igal 24. webruaril pühitsetakse „iseseiswuse“ aastapäewa, see on — mälestatakse hõisates töörahwalitsuse kukutamist, mis korda saadeti Saksa okupatsiooniwägede abil. Igale koolilapsele tuubitakse pähe Wilmside, Iwan Poskade, Kuperjanowite j.t. nime, ja kaitseliidu isa ja töörahwa mahatap-

mise „pioneer“ Tõnisson, ülem werekoer Päts, sotsialistlik sahariinipapa Martna j.t. on niisuguste „kangelaste“ kandidaadid.

Klassiteadlikkudel rõhututel ja kurnatutel on oma rewolutsioonipühad ja rewolutsioonikangelased. Nende pühad ja kangelased lähewad kodanluse omadest niisama terawalt lahku, nagu rõhutu erineb rõhujast, kurnajate wabariik töörahwawabariigist, kommunist sotsist. Nii ühede kui teiste austamisel ja mälestamisel on oma eesmärk ja oma iseloom. Kodanluse ülesanne on oma wabaduspäewade ja kangelaste pühitsemise abil werega uputada seda rewolutsioonituld, mida proletariaat oma woitluspühadel ja oma kangelaste mälestamisega õhutab. Kurnaja woitsib oma aastapäewadel sündmusi, katsub klassiwastolud sõnakõlksudega kinni matta, püüab töörahwast tema klassiwastaste ninameeste mälestust aukartuses kumardama panna; kurnatud seawad oma rewolutsioonilistel mälestuspäewadel tõsiasjad jalule, kisuwad kodanlise ühiskonna wastolud paljaks ja näitawad neid oma klassile. Rõhujate eesmärk on orjastatud klassile kapitalistlike korra wägewust ja tugewust igal woimalusel näidata, et ori ei julgeks selle korra wastu kätt tõsta; seks otsarbekas kasutawad nad ka oma klassi „kangelaste“ austamist, neile kelmidena kõige rahwa nimel loorberipärga pähe pannes; klassiteadlikkude rõhutute ülesanne on oma klassi wabaduswoitluse eeskujuga laialisi rahwahulke woitlusele õhutada, et kapitalistlist korda kõige ta „kangelastega“ kukutada ja kommunistlike ühiskonnani woielda, kus ainult üks rahwas on, mil pole klassisi.

Selles wennalikus ühiskonnas kaowad ühes klassidega ka klassikangelased, klassi wõitluspühad, ja rewolutsioonilise klassi pühad saawad kogu rahwa omaks. Seni aga ei saa surnuidgi mälestades wäljaspool klassi wõitlust seista.

*

Töörahwaja sõjariistus ülestõus kapitalistlike korra wastu, olgu see ka ainult wäikesel maal, olgugi, et ta töörahwaja kaotusega lõppes, on sündmus, mis kodanluse kirjatarkade ja preestride erilastepesa kihama ajab. Kapitalistlik kord seisab kokkuwarisemise hirmu all ja iga wäiksemgi hoop ta müüride wastu ajab selle hoone walitsejad kabuhirmu. Aga kas nad seda oma meeoleolu wälja paista lasewad? Niisama wähe nagu wilunud arst, kes arale surijale wiimse silmapilguni kindlat lootust terweksaamise peale annab. Sõjariistus ülestõus tehakse jandiks, õnneküttimiseks, mis kunagi ei wõi õnnestada. Niisugust seletust on kõigepealt tarwis kodanliste kihtide rahustamiseks. Aga weel tähtsam on sõjariistus ülestõusu naeruwääriliseks „mässukatseks“ kujutamine töörahwaja ärahirmutamiseks, et see niisugust asja enam kunagi korrata ei julgeks. Ja selles asjas ei ole kodanlus kitsi ei pintsli agara tarwitamise ega wärwikorra paksuse juures. Wäljakõutute ja ilma ühegi kohtukometita tapmise kõrwal käib kirjandusline ja suusõnaline hirwitamine ülestõusjate üle, nende kui mõrtsukate ja kuritegijate laimamine, ülestõusu kui töörahwast eraldatud käputäie terroristide kuriteo kujutamine, kodanlike korra kõikumatu tugewuse ülistamine, ülestõusu kägistajate kui rahwahulkade kangelaste kiitmine. Ära wõta enam kunagi sõjariistu kätte oma „seaduslikkude“ pere-meeste ja orjastajate wastu! — see on peamõte, mis kogu sellest ülestõusuwastasest hoogtõöst põhijoonena läbi käib. Ära looda, et pärast 1917. aastat sul weel õnnestab nõukogude wõimu loomine! — seda kordab kodanlus sajas ja tuhandes teisendis töörahwale. Põõra selg kommunistlikele parteile, kes sind asjata hukka saadab, saa sotsiks! — see on lauluwiis, mida selle juures „sotsialist“ igal juhusel korutab ja millele kodanlus õigeks kiitwalt oma passiga kaasa

tõmbab. Surm töörahwaja wõitlusesse kutsujatele — kommunistidele! Töörahwale kõik hea ja tuhandeaasta-rahupõlw sotside juhtimise all kapitalislikus korras!

Selle püha liiduga, mille töörahwaja kõige raskematel silmapilkudel täieste awalikult loowad kodanlased ja sotsid, ühinewad „ideelised kommunistid“.* Need haritlasekesed on siis, mil rewolutsiooni wõit neile kindel näib, ehk kui rewolutsioon wõitnud on, kõige suuremad ja ainuõiged kommunistid. Aga et nad ninad alla wett hoiawad, nagu rohi jõepõhjas, siis langeb ühes rewolutsioonilise liikumise mõnaga ka nende „rewolutsiooniline“ meeoleolu. Leiba teenides kodanluse ulu all, nohisewad nad kaasa ässitamisele, mida kodanlus ja sots peab ajutiselt löödud rewolutsioonilise klassi eelwäe wastu; nad müüwad endid kodanlasele ajakirjandusele ja kirjandusele leiwakanika eest, selle juures töörahwaja rewolutsioonilise liikumise materdamisest osa wõttes. Suur osa upub neist sellesse rappa, kuhu nad endid wiskawad, mõni neist „ideelistest kommunistidest“ aga ilmub järgmise rewolutsioonitõusu ajal jälle nähtawale, et ennast töörahwaja wõidu korral „wana kommunistina“, enamlasena wõidule jõudnud ridade etteotsa toppida. — Nagu kodanlus „sotsialist“ töörahwaja petmiseks, õigelt klassi wõitluse teelt kõrwale juhtimiseks kasutab, nii on seesugune „ideeline kommunist“ tal kõige suuremaks numbriks, mille abil töörahwale ülestõusu kui rumalat õnneküttimist ja lootuseta töörahwaweristamist „selgeks tehakse“. Niisuguseid „ideelisi kommunistisi“ kiidab kodanlus kõige targemateks, kõige järjekindlamateks ja kõige õigemateks kommunistideks just niisama tuliselt, nagu ta rewolutsioonilist, tõelikult enamlist proletaarlast kõige paksema sopaga üle pilduda püüab, teda juhusteotsijaks ja enamluseaabitse algmõistete rikkujaks

* „Ideeline kommunist“ on Eesti kodanlike ajakirjanduse poolt tarwitusele wõetud nimetus ja tähendab inimeselooma, kes „põhimõttelikult“ kommunist, enamlane, leninist ja mida iganes tahate on, kes tegelikult aga makswa korra järele kooldub, nagu postal jala järele. Umbes nõnda seletas weel sel aastal Eesti ajakirjandus Tartu kommunistide protsessi puhul „ideelise kommunisti“ mõistet.

tembeldada katsub. Ja „ideelisele kommunistile“ on see kiitus niisama meelitaw ja magus, nagu Eewale ja Aadamale puuwili, mis neid patulangemisele wiis.

Klassiteadlik, kommunistlik töörahwas ei tohi arwata, nagu suudaksid laialised töörahwahulgad alati ise niisuguses küsimuses, nagu on sõjariistus wõitlus ehk üleüldse rewolutsioon, õige seisukoha wõtta. Tuleks kõige suurem endapettus, kui oletada, et see wõltsimine ja kihutus, mida kodanlus teeb oma ajakirjanduses, oma kõnelejate, koolide, kirikute, oma liitlaste sotside ja „ideeliste kommunistide“ otsekoheisel wõi kaudsel toetusel, vähemteadlikka töörahwakihitisi õigelt waatepunktilt kõrwale ei suudaks nihutada. Kodanlus ühes sotsidega hoiab veel laialisi töörahwahulke oma mõju all; mitmesugustel põhjustel on niisugused hulgad kord suuremad, kord vähemad. Iseäranis pärast lüüasaamist, kus rewolutsioonilise tõusu järele teatud meeoleu langemine paratamata nähtus on, tõuseb mõnegi proletaarlaste ja poolproletaarlaste mõttes küsimus üles: kas maksab veel sõjariistu kätte wõtta? Kui kodanlusel korda läheks seesugune kahtlemine töörahwa laialiste hulkade kestwaks, kindlaks arwamiseks, ilmawaateks muuta, siis oleks see tema uus wõit, veel suurem kui ülestõusu mahasurumine. Siis oleks ta ülestõusu jäädawalt maha surunud. Siis oleks ta sotsialistilisele rewolutsioonile kriipsu peale tõmmanud.

Klassiteadliku töörahwa, eestkätt töörahwa eelwäe ja juhi — kommunistilise partei — ülesanne on, et see rewolutsioonituli, mida proletariaadi paremad eestwõitlejad mitte ainult sõnadega, waid kurnajate wastu pööratud sõjariistadega on loitma pannud, mitte ei kustuks, waid niisuguse tulekahju sünnitaks, mis kodanlise korra tuhaks teeb. Kodanluse ja sotside kihutusele ja tõsiasjade wõltsimisele, mis rewolutsiooniwaimu mahasurumiseks ja häwitamiseks määratud, peab rewolutsiooniline töörahwas wastu seadma oma selgituse- ja kihutusetöö. Senine wõitlus, senistes lahingutes walatud töörahwaweri ei ole ainult siis mitte asjata woolanud, kui kõik saadud õpetunnid selleks ära kasutatakse, et töörahwahulgad järgmisel korral sõja-

riistad veel kindlamine, palju osawamine kätte wõtaksid kui eelmistel kordadel. Mitte kustuda ei tohi proletariaadi ja talurahwa hulkades rewolutsioonituli, waid ta peab veel tugewamalt loitma, veel laialisemate hulkade mõtted ja meeled waldama kui enne. Töörahwast on tarwis kaswatada nende kogemuste põhjal, mis on saadud senistes wõitlustes. Wähe, on seda, kui töörahwas mõistab, et töörahwawalitsus ainus õige tema walitsus on, et tema ainult sotsialistilises ühiskonnas orjaseisukorrast wabaneb: iga klassiteadlik proletaarlane ja talupoeg peab teadma ja selle tõekspidamisega läbi imbuma, et sotsialistiline kord iseenesest ei tule, waid et seda saab kätte kodanlise korra wägiwaldse kukutamise ja et wägiwaldne kodanlise korra kukutamine tähendab sõjariistus ülestõusu kurnaja wastu, tähendab kodusõda, kõige werisemat wõitlust, mida tunneb inimsoo ajalugu. Tänapäew, kodusõdade ajajärgul, ei nimeta meie seda enam klassiteadlikuks proletaarlasteks, kes oma kõrgemaks kohuseks ja auks ei pea sõjariistus ülestõusu ette walmistada ja sõjariistus wõitlusest kodanlise korra kukutamiseks osa wõtta.

*

1. detsembri sõjariistus ülestõusu ette walmistamine näitas, kuidas isegi kõige metsikuma walge terrori all wõimalik on neid sõjariistus „kolmikuid“ ja „wiiekuid“ organiseerida, mis sm, Lenin juba 1905. a. wõitluste kogemusi hinnates määratu tähtsaks osaks enamlastepartei rewolutsioonilisest tegewusest tunnistas. Kõigest ülestõusu juures saadud kogemustest on ka wõitlussalkade salajane organiseerimine asi, mis kõige suurema tähelpaneku wäärt on. Sel alal saadud näpunäited ei tohi mitte unustusehõlma kaduda, waid nad on tarwis laialistele töörahwahulkadele edasi anda. Pärast oktoobri-õpetundi ei ole ühegi maa kodanlus enam nõnda ette waatamata, et ta awalikult laseks rewolutsiooni ette walmistada. Kerenski-aeg on teoreetiliselt wõimalik, aga tegelikult wähe tõenäollik. Kodanlus ei luba töörahwast awalikult punakaarti luua, selle awalikku õpetamist toimetada jne. Samal seisukohal on ka

sotsid, kes samasugused proletaarse rewolutsiooni weriwaenlased on kui nende peremehed. Proletariaadi sõjariistus jõu organiseerimine ja kogu wõitluste ette-walmistamine peab kõige suurema kons-piratsiooniga salaja sündima. Iseäranis maksab see nende maade kohta, mille kodanlus ja sots kord juba prole-tariaadi diktatuuri tunda on saanud. Siin on wõitlus kodanlise korra kukutamiseks, wastase wastupaneku mõttes, kahekord-selt raske: walitsewad kihid suruwad kõige werisemalt iga wähegi rewolut-sioonilise liikumise maha, häwitawad rewolutsioonilisi tegelasi isegi sel ajajärgul, kus nad mingile otsekohesele ülestõusule ei kutsu; aga peale selle on siin töö-rahwa wastastel endiste wõitluste kogemusi, mida nad nii salajase töötamise takistamiseks kui sõjariistus wõitluse mahasurumiseks kasutawad. Siin peab ka tööraha organiseerimine kõige täie-likuma, kõige osawama salajase tööta-misewiisi nõuetele wastama.

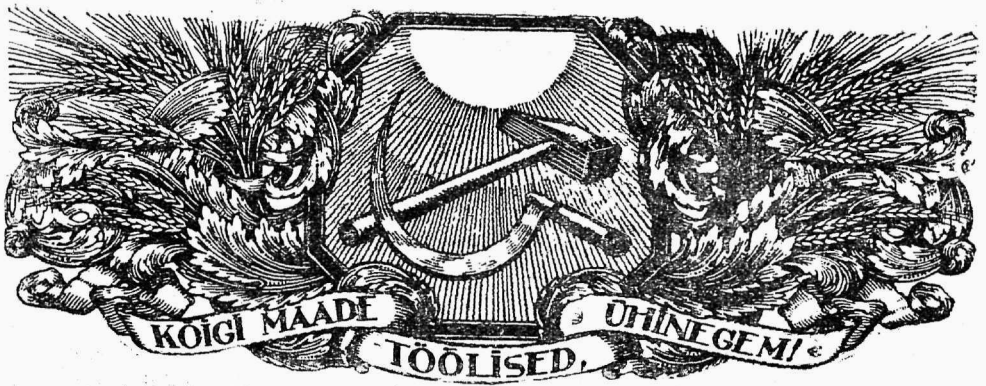
Wõitlussalkade tähtsus on igale enam-lasele, igale rewolutsioonilisele proletaar-lasele selge. Eitada seda tähtsust wõib ainult see, kes stüühilise, loodusjõulise rewolutsiooni peale loodab. Enamlise partei ülesanne ei ole aga mitte prole-taarset rewolutsiooni kui paratamata loo-dusnähtust oodata, waid rewolutsiooni organiseerida. See waade rewolutsiooni peale ei tähenda, et wõitlussalkadel igal pool ja igal ajal ühesugune ülesanne on. Terawa rewolutsioonilise seisukorra juures, kus kommunistlisel parteil wõi-malik on töörahwast teatud kindlal täht-päewal ülestõusule kutsuda, on wõitlus-salgad eelwäeks, kes esimestena wõit-lusesse astuwad, laialisi proletariaadi ja muu tööraha hulke endaga kaasa tõm-mates; stüühilisel rewolutsiooniliste wõit-luste puhkemisel asuwad nad tööraha etteotsa, hulkade organiseerimatule wälja-astumisele plaanikindlust ja õiget sihti andes; punaste jõudude pealetungimisel tõusewad nad walgete tagaselja üles, et teatud punktides wõimu tööraha kätte wõtta ehk wähemalt walgete wastupanekut pealetungijatele raskendada; parti-saansõja („sisisõja“) korral häwitawad

nad wastase sõjamoonaladusi, sildu, ri-kuwad sidet, tungiwad moonawooride kallale jne. Mis wõitlussalkadel ikka ühist on, see on — wõitlus kodanlise korra kukutamiseks, wastawalt oludele, mitte ainult sõnadega, waid ka sõja-riistadega.

1. detsembri ülestõusu kogemusi hin-nates ja tulewateks wõitlusteks alles hoides tuleb Eesti töörahwale 1924. a. wõitlussalkade organiseerimist selle wõit-lustejärgu tähtsama pärandusena silmas pidada, mida wõib olla warsti tuleb kõige suuremas ulatuses tegelikult uueste ära kasutada. Ei ole baromeetrit, mis ühis-kondlise tormi tulekut täpselt kas wõi mõne päewagi peale ette näitaks, aga kapitalistlise Euroopa majandusline ja poliitiline olukord on niisugune, kus mõne kuuga kõik „kapitalismi püsiwaksmuut-mine“, Locarno lepingu oodetaw ime-tegew tähtsus ja II Internatsionaali mõju niisama minewikku wõib kaduda, nagu tsaaririik hukkus weebruarirewolutsiooni põrutusel. Mitte pilguksgi ei tohi Eesti klassiteadlik töörahwast unustada, et temal wõitlused oma kurnajatega weel eel seisawad ja igatahes mitte kümnete aastate kaugus teda neist ei lahuda. 1905., 1917-19. aasta ja 1. detsembri wõitlusi ei mälesta meie mitte selleks, et tühiseid sõnakõlksusi teha wõi kulu-nud kombeid täita; nende wõitluste ja wõitlejate eeskuju peab töörahwahulka-dele kõige kindlamalt rõhutama, kuidas wõidelda tuleb, et wõita. Rewolutsioo-niliste wõitluste aastapäewal peab käima hoogtöö seniste wõitluste õpetundide sel-gitamiseks. Kommunistline partei peab ideaaliks seadma selle, et nooremad töö-rahwapõlwed, kõik need proletaarlased ja poolproletaarlased, kes seni wõitlustest pole osa wõtnud, niisuguse raudse wõit-lustahte ja need kogemused omandaksid, nagu oli nende eeskäijatel wõitluste kõrgemal tipul, ja et nad uusi wõitlusi wõiksid algada sellelt astmelt, kuhu senised wõitlejad omal ajal jõudsid.

Siis annab ka Eesti töörahwast uue lahingu kõige rewolutsioonikunsti nõuete järele, siis teostab ta oma ajaloolise ülesande.

J. A.

Rahvusvaheline proletariaat 1. detsembri sündmustest

Arenewad sündmused Eestimaal tõmbasid oma peale rahvusvahelise proletariaadi elawat tähelepanekut. 1924. a. jaanuaris toime pandud töölisorganisatsioonide rüüstamine ja hulgalised wangistused äratasid sügawat põlgustunnet töölistes selle pisikese timukatebande vastu, kes ennast demokraatlikeks walitsuseks nimetades ennekuulmata häbematuslega töölisliikumist püüdis weresse uputada. Eestimaal walitsewat walget terrori oli Euroopa töölisklassil raske ette kujutada. Kodanluse wägiwallas on igal maal teatud piir, ja sellepärast näis uskumata metsik ja toores olewat see surwe, mida Eestis ja kogu Baltimaadel töölisliikumise vastu tarwitati. Nii ei suutnud Inglise, Prantsuse ega Saksamaa proletaarlased uskuda, et kodanlus paneb tööliste hulgalised organisatsioonid lihtsalt sellepärast kinni, et need klassiwõitluse alusel seisawad, ja wangistab sadandeid töölisi ainult sellepärast, et need mitme aasta wältel lubatud organisatsioonides tegutsesid. — „Töölised ei wõi ju ometi niisugust seaduse rikkumist sallida, wõi prowotseerib walitsus teadlikult neid (töölisi) wäljaastumisele“, kirjutas Inglise ametiühisuste delegatsiooni esimees Purcell kuu aega enne esimest detsembrit Eestimaal walitsewa terrori kohta. Wäljamaa tööliste esitajale paistis wõimata olewat nii alasti kistud terror, mida awalikult jutlustatakse kui seaduslist korda. Jah, mida Mussoliiniltgi ei wõinud leida, see oli Eesti kodanlusele kui teine iseloom

külge kaswanud. Kõige metsikum terror, olgu ta kõige seadusewastasem, olgu wangistamised, tööliste organisatsioonide rüüstamised, kõige jämedamad seaduserikkumised, seletatakse punastamata isegi sotside poolt seaduslikkudeks, waletatakse, laimatakse, aetakse rewolutsiooniliste tööliste peale muinasjutte, nagu kellelgi pähe tuleb.

Mis wäikses Eestis sünnib, kuidas seal töölisklass werise wägiwallas all kannatab, see teadmine laguneb iseäranis laiail „149-protsessi“ puhul. Eesti kodanlus sai kuulsaks kõige metsikuma terrori maa esitajana. „149-protsessi“ käiku jälgiti rahvuswahelise proletariaadi poolt põnewusega. Kommunistlike tööliste ülespidamine demokraatia kaagikohtus jääb heledamaks leheküljeks mitte üksi Eesti töölisliikumise ajalosse, waid ka rahvuswahelises töölisliikumises.

Kuidas wastas rahvuswaheline töölisklass selle protsessi peale? Kommunistlike Internatsionaali üleskutses „Walge Eesti timukate vastu“ 15. nowembrist 1924. a. kirjutatakse: „Piinakambris, mida kohtuks nimetatakse, tarwitab walgekaartline Eesti sahkerdajate ja riigiwaraste walitsus 150 kindla ja mehise Eesti rewolutsioonilise tööliste esitaja kallal wägiwaldas. Kodanlus süüdistab neid „riigiäraandmises“, rewolutsioonilise riigipöörde ettewalmistamises ja püüetes Eesti tööliste- ja talurahwawalitsust sisse seada. Kodanline wõim Eestis on pankrotis. Igasugused

kodanlised rühmad — hallparunid, saherkerdajad, sotsiaaldemokraadid — wahe-tasid asemeid riigiwalitsuses ja ikka ühede ja samade tagajärgedega. Üksi-kud rõõwikute, saherkerdajate ja riigi-waraste kildkonnad läksid rikkaks, aga kogu maal, tööliste- ja talurahwahul-kades, linnades käsitööliste ja intelli-gentsi seas kaswas wiletsus. Wabrikud jäid seisma. Töötaolek kaswas. Selle aasta jaanuaris wõetakse ühel ajal üle kogu maa hulgalised wangistamised ette. Tööliste lubatud koosolekutele tungiwad Eesti nuhid ja haarawad enne ära määratud ohwrid kinni. Need on kõik Eesti ametiühisuste tegewad töö-lised. Need on rewolutsioonilise noor-soo eblwäe liikmed. Need on, lõpuks, puutumatus õigusega Eesti riigikogu saadikud. Need saadikud on Eesti kodanluse wihasemad waenlased, sest et nad, rewolutsiooniliste tööliisrühmade eeskuju järele wanas tsaari riigiwoli-kogus, halastamatalt paljastasid riigi-wargust, wägiwalda ja Eesti „demo-kraatia“ ettewalmistatawat äraandmist.“

Protestiawaldused, mis pea igast ilmakaarest Kommunistlise Internatsio-naali üleskutsele järgnesid, tunnistasid seda suurt ühistunnet, mis rahwuswahe-lisel proletariaadil oli wõitlewate klassi-wendade wastu Eestis. Sadandeni ulatasid protestiresolutsioonid, mis kokku woolasid ja mida ka laias Nõukogude-Liidus elaw töörahwas saatis. Kõige sügawamatest maanurkadest tulid tele-grammid, soowiawaldused, et „oleme iga silmapilk walmis appi ruttama, kui meid kutsute“ werise kodanluse häwi-tamisele.

Sm. Tomp'i surmamise puhul kor-raldasid Tsheho-Slowakia tööliised pro-destikooolekuid, samuti ka Saksa töö-lised Berliinis. Inglise ametiühisuste delegatsioon protesteerib mitme miljoni organiseeritud Inglise tööliise nimel Eesti walitsuse ees selle metsiku wägiwalla wastu, millega tööliiseliikumist tahe-takse häwitada. Prantsuse tööliise de-legatsioon käib Pariisis Eesti saadiku juures, kes tööliise esitajatele „selgeks püüab teha“, et Eestimaal mingit terrori ei walitse, et jutt Tomp'i mahalask-misest „enamlaste wäljamõeldus“ on jne. Mitte üksi rewolutsiooniline Euroopa

tööliise osa ei tõstnud häält metsiku terrori wastu, waid ka sotsiaaldemo-kraatlistes ringkondades arwati Eestis walitsew terror igasugusest piirist üle minewaks.

10. detsembril awaldab Kommunist-line Internatsionaal teise üleskutse 1. detsembri sündmuste puhul.

„Eestis woolab tööliise weri! Juba mitu kuud“, kirjutatakse üleskutses, „kõidawad Eesti sündmused terve ilma mõtlewate tööliise tähepanekut.

„Mis oli nende sündmuste alga-tajaks?

„Wäikene maa — pisut üle miljoni elaniku. Selle maa turjale, kes — ehk küll lühikest aega — proletaarse rewolutsiooni wõimu tunda ja tõsise waba-duse õhku sisse hingata sai, asus kild-kond walgekaartlasi. Walitsew kild-kond kõduneb ikka enam ja enam. Sõjaminister lamab joobnult uulitsal. Suuremaid walge walitsuse „riigimehi“ süüdistatakse altkäemaksude wõtmises. Sahkerdajat ei saa eraldada ministrist ega ministrit lihtsast wäljamaa isanda tuapoisist. Kogu maa lämbub olukor-ras, mis tekitanud Eesti walgekaartline kodanlus, keda omal ajal Saksa oku-patsioon wõidule aitas. Maa sureb aegamööda. Niisugune on selle pildi tagapõhi. Terve ilma eelsammuwad tööliised peawad mõtlema selle üle, mis sünnib wäikese maalapikese peal, mida Eestiks nimetatakse. Klassiwõitlus on siingi kodusõjaks saanud. Tööliisklass on niisugusesse seisukorda wiidud, et parem osa tööliisi on walmis ennem surema kui sarnaselt edasi elama.

„Kogu ilma eelrinna tööliised hinda-wad wääriliselt Eesti kommunistide waprust. Eesti ülestõusnud wõitlejad näitاسid niisama kui wõitlejad Ham-buris minewal aastal, et tööliisklassi paremad pojad oskawad lahingut lüüa proletariaadi asja eest ka kõige raske-mas olukorras. Eesti tööliise-kommu-nistide wõitlussalgad on kogu ilma töö-liise austuse ära teeninud.“

Samasugust wastukaja leidsid 1. det-sembri sündmused ka üksikute maade kommunistliste parteide ja tööliise poolt. Saksamaa Kommunistline partei wõttis 10.—11. jaanuaril 1925. a. kokkuwõetult järgmise otsuse wastu: Eestimaa kange-

laslikule proletariaadile. Wennaliku kaastunde ja imestusega mõtleb Saksa- maa kommunistiline partei nende kange- laslike wõitlejate peale, kes, sõja- riist käes, oma rõhujate vastu üles tõusid, et Eestimaa metsikult kurnatud ja maharõhutud töölisi ja talurahwast wabastada ja werejanulist kodanlust, kes meie wahwa seltsimehe Jaan Tompi alatult tappis, wastutusele wõtta ja wääriliselt karistada. Saksa- maa kommunistiline partei ei taha mahasurutud rewolutsiooni järel kaugeltgi mitte wä- hemliste koortekarjade wiisi hulguda: „Ei oleks tohtinud sõjariista kätte wõtta!“ Meie saame sellest ühes teiega õpe- tunni, et rõhutud klass ennast sõja- riistade tarwitamises harjutama peab, et rewolutsioon on kunst ja et proleta- riaat, kui ta kord sõjariistad on kätte wõtnud, armuheitmata ja kõiki jõudusi kokku wõttes oma wastase lõpuliku mahasurumiseni peab wõitlema; sest et kodanlus, kui ta wõidab, armu ei tunne.

Poola kommunistilise partei III kong- ressi saatis oma terwituse Eestimaa wõitlewale proletariaadile ja awaldas oma põlgust ja wiha Eesti töörahwa timukatele ja sm. Tompi mõrtsukatele. Poola kommunistilise partei III kongress naelutas põlastusega kinni Eesti sotsiaal- kokkuleppelaste ülespidamise, kes wõt- sid ühes kodanlusega osa häbitawast kihutustööst Eesti proletariaadi vastu. Ühel ajal naelutas kongress põlestusega kinni kogu II Internatsionaali, kes ka selles juhtumises truuks jäi oma proleta- riaadi äraandja osas. Awaldades oma täielist ühistunnet wõitlewa Eesti pro- letariaadiga, awaldab kongress sügawat lootust, et ei kodanluse walitsuse werine surwe, ei kodanluse ega sotsiaaljuudaste must laim ei suuda töörahwast tagasi hoida edaspidisest wäsimata wõitlusest oma klassi wabastamiseks koos kõigi maade proletaarlastega, mis peab lõp- pema töörahwa wõiduga. Elagu kange- laslik Eestimaa Kommunistiline Partei.

Kaugelt Ameerikast — Kanadast, saa- dawad töölised „Eesti wabariigi walit- susele“ kirja, milles teatawad, et Kanada töölised protesteeriwad Eesti wabariigi walitsuse ees selle wägistamise ja tap- mise vastu, mida see walitsus Eesti

tööliste kallal toime paneb. „Pidage meeles“, kirjutawad kanadalased, „et maailma töölised Eesti wabariigi walit- sust selles mõrtsukatöös ja rõhumises Eesti töölisklassi kallal wastutawaks peab.“ Protestile kirjutawad alla Ka- nada Põhja-Ontaario osariigi tööliste organisatsioonid: Porcupine kaewandus- tööliste union, Ukraina kommunistiline partei Kanadas, Kanada metsatöölise union, I. W. W. Timminsi osakond, Soome kommunistiline partei Kanadas jne.

Prantsuse kommunistilise partei pea- häälekandja „Humanité“ awaldab kir- jutusi ja üleskutseid 1. detsembri kohta, ümber lükates neid fantaasialisi laimu- juttusi ja prowokatsioonilisi teateid, mida kui küllusesarwest puistawad üksteise wõidu nii sotside kui kodanluse aja- lehed.

See metsik prowokaatorite ja nahk- sete sotsialistide tants 1. detsembri ülestõusmise ümber wõttis igal maal hoogu. Ja ainult proletariaadi ühistunne ja lugupidamine oma klassiwendade vastu tegi sotsidele ja kodanluse pro- wokaatoritele raskeks prowokatsiooni ja wale laialilaotamise. Kollase Internat- sionaali juhid olid isegi sunnitud tun- nistama, et Eestis kord walitseb, mille nende arusaamise järele demokraatiaga wähe ühist olewat. Eesti sotside „me- morandum“ kollasele Internatsionaalile, mille ilmumist kodanlised lehed ja mehed terwitasid ja kogu ilmale teata- sid, et sotsialistidgi nende poolt on, wõeti töörahwa äraandjate juhtide poolt külmalt vastu. See tegi Eesti kui walge terrori maa weelgi „kuulsamaks“.

Sotside elukutseline wandersell Martna kaebas, et „Eestit tuntakse wäljamaal kui walge terrori maad“. Ja kes oli walge terrori. wõidule pääsemiseks Eestis rohkem teinud kui sotsid Martnaga ees- otsas! Kodanluse wägitegudes, mille vastu teiste maade sotsid silmakirja- liseltki opositsiooni tegid, ei näinud Eesti sotsid muud kui wõitlust „Moskwa agentidega“ ja „iseseiswuse“ wastas- tega. Kõige metsikumad piinamised ja töörahwa tegelaste häwitamised olid Eesti sotside arwates ainult sellepärast ülekohtused, et sellejuures seadusetähte

mitte küllalt tähele ei pandud. Kui sellele kuulsale terrorimaale sõitis Inglise tööerakonna liige ja inimsuse aate tulisem pooldaja miss Lawrence, siis saatsid sotsid Martna talle wastu, kes kõige paremine pidi oskama musta walgeks ja walget mustaks teha.

Miss Lawrence sõitis Baltimaale uurimisreisule, et üle Euroopa kuulsaks saanud walget terrori faktidega tõendada. Martna seletas Lawrencele, et Eestis kõige suuremad wabadused walitsewat — igale rahwakihiile muidugi. Küllaline wiidi riigiteenijate ja politseiametnikkude ametiühisusesse, mis pidi tõendamata ametiühisuste wabadust. Kuid Martna nõiakunst oli wist siisi nõrk, sest inimsuse aate eestwõitleja jooksis ära paindliku saatja juurest, läks ise oma käe peal Tallinnas töörahwa seisukorda uurima ja walge terrori sõnumitele tõendust otsima. See, mida miss Lawrence leidis ja nägi, oli nii kole, nii kohutaw, et ta oma reisimise edasijatkamise pooleli jättis ja Londoni tagasi sõitis. Inglismaale jõudes awaldas Lawrence oma reisu muljed ja neis oli walge terrori jõledus ja faktide rohkus nii rõhuw ja suur, et sellesarnast Lawrence ise warem ei arwanud wõi-

maliku olewat. „Eestimaa on must täpp Euroopa kultuurilises rahwasteperes“ — sellesse lausesse oli kokku wõetud Inglise tööerakondlise, kaugelt ja kaugelt mitte kommunistide - sõbralise tegelase otsus Eesti demokraatia kohta.

Rahwuswaheline proletariaat awaldas kõige suuremat solidaarsust Eesti töörahwa wõitlusele. Kõige raskematel silmapilkudel, kui kodanluse ja sotside werejoowastus töörahwa paremat osa ähwardas häwitada, tõstis rahwuswaheline proletariaat oma protestihäält ja paljugi kodanluse ohwritest on selleläbi pääsenud ja wõiwad uut jõudu kogudes oma klassiwaenlase purustamiseks edasi wõidelda.

Meie ei ole ükski, meiega on miljonid, meiega on kõik, kes wabadust ihkawad ja selle poole püüawad, kes kurnajate wõimu häwitamist ja töörahwa wõimu maksmapanemist oma ülemaks eesmärgiks peawad. See teadmine kihutab meid, waatamata raskete kaotuste peale, ikka edasi wõitlusele ja oma ridade korraldamisele. Ja üksigi wõim ei suuda selles töös töörahwast takistada.

Edasi!

O. R.

DETSEMBER

*Me wõitlus võrdlemata väerinnal
ekwaatorina haaramas planeeti.
Kes rahwusvahelisel hiiglapinnal
vaeb meie võitusi ja kautuste ankeeti!*

*Kas, Komintern, kõik sõjakutsed kuuled,
lued üleilmset lahingute sõudu,
Mopr, mõistad ohvrimeele surmaluulet
ja raudset vaikimise kannatusejõudu!*

*Kui paljuid valdavad Euroopa vangirauad,
kui paljuid meeleheitel mustad tiivad,
mis kõnelevad Balkanitel verchauad,
kui paljuid katnud Rahumäe liivad!*

* * *

*Las lõõmab võitlus ird, detsembri-julgus jõuab
ja meeletuse uragaan las tormab üle maade!
Oktoober piagi siis üle ilma sõuab,
maad võtab vapper kommunismiaade.*

1. DETSEMBRI OHWRID WALGES-EESTIS

Anna Halling

Joh. Halling

Ernst Mäeots

Robert Prass

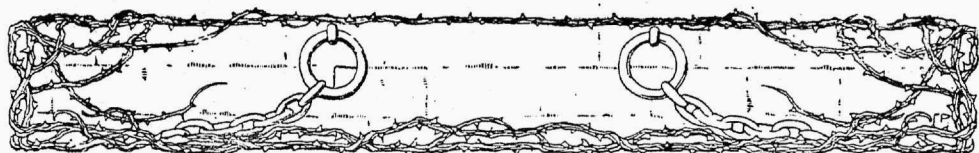
Aleksander Kangur

Ant. Grossfeldt

Jaan Jürkmann

Walge terrori ohwritest peale 1. detsembrist

Juba paarkümmend aastat peab Eesti töörahvas rasket wõitlust oma kurnajatega. Wiimastel aastatel juhib wõitlust Eesti töörahwa wastu Eestit okupeerinud Lääne-Euroopa suurrööwikute kodanlus Eesti soost kelmide, sahkerdajate, rööwikute ja walgest ohwitseridest lihunikkuude - kamba kaudu.

Selles paarikümne aasta wältel peetud wõitluses, mis terawamatel klassiwõitluse silmapilkudel wälja kujuneb sõjariistus kokkupõrgeteks ja lahinguteks, on Eesti töörahwas lugemata ohwrid kannud, ohwrid, kelle tõelist arwu küll kunagi wõimalik pole kindlaks teha. Need langenud smd on meie töörahwa toekam osa, on olnud tema peaaegu, tema elujõulisem, juhtiw ollus, see mida wõeras keeles „eliidiks“ kutsutakse. Ja kui Eesti kodanline ajaleheke hiljuti hädaldas, et need neetud enamlased olla kawsenenud wõimule saades kodanluse „eliiti“ ära häwitada, siis ei saa siin kohal seda tõsiasja alla kriipsutamata jätta, et töörahwas, selle peale waatamata, et ta selles wõitluses lõpmata palju oma „eliidist“ on kaotanud, weel tänapäewgi kodanluse ees seisab wõitmatuna. Kui Eesti kodanlus sajandikugi neist kannatustest ja kaotustest läbi teeks, mida on läbi teinud paljukannatanud ja siiski tänapäewgi wõitmata Eesti töörahwas, küsitaw, kas ta wõimust jälgegi järel oleks.

Meil pole seni mahti olnud ära märkida, ligikaudugi üles lugeda oma kaotusi, meele tuletada üksikhaawal meist lahkunud kangelasi, meie klassiwendi.

Alamal toodud andmestik tahab olla esimene katse sellel alal, tahab selgitada Eesti töörahwa kaotusi peale 1. detsembrist, seda siia maani wiimast lahingut, mis meie töörahwal tuli wõidelda.

Kuna Eesti kodanlus arusaadawatel põhjustel oma ohwrite tõelist arwu salgab ja kuna praegu Eestis wõitlust jatkawatel proletaarlastel tähtsamatgi tööd

on kui ajaloolisi otsimisi toimetada, on käesolew katse muidugi wäga puudulik; ta püüab peajasjalikult walgete lehtede ja mõningate muude, õige katkendliste andmete kokkuwõte olla, milles siiski weel wäga palju puudusi — osalt sellepärast, et kaugeltgi kõik timukatööd ei awalikkuse ette ole puutunud ega teistel teedel teatawaks saanud, osalt mitmesugustel muudel põhjustel.

Kuna aga nende andmete kogumine üht wäljapaistwamat osa Eestimaa töörahwa weristest wabadusewõitlustest aitab walgustada, palume kõiki sm-hi, kes leiawad alamal toodud andmetes wigu wõi kel on täiendawaid andmeid, neid teatada EKP organisatsioonidele (Nõukogude - Liidus — „Kl.w.“ wõi EKP.kk. ajalookomisjonile).

Walge terrori ohwrite nimekiri

A. Walge terrori ohwrid 1. detsembrist puhul ja 1. dets. sündmustest osawõtmise süüdistusel

I. Täieste juhuslised ohwrid, kes walgete püssikuulide ette sattunud

Tapetud:

1. Tiik, Kristof, 16 a. w., raudteetöökodade elektriijaoskonna õpilane, 1. dets. töö juures.

2. Mikker, Edmund, samuti.

3. Vogt, Arthur, 1. dets. raudteetehase juures, plangul.

4. Tups, Gustaw, 59 a., taluperemees Iru maantee ääres, langes oma kodu lahingul ajal 3/4. dets.

Haawatud — 1. dets.:

1. Plinkmann, Hans, ehitusmeister, postkontoris.

2. Tundmata raudteewabrikutöoline.

3. Tundmata kadett, uulitsal.

4. Tundmata noormees, jalust ja kõhust raskeste.

5. Hubel, Rudolf.
6. Öun, Madis.
7. Raikin, Oleg, 9 a.
8. Grünberg, Marta, raskete haawatud kuuliga, mis talle Toompeal seljast sisse ja rinnust välja tunginud.

II. Lahingutes langenud ehk lahingu järel tapetud

1. Sirkel, Gotfried, 35 a., Kopli kauba-jaama tööline, raudteejaamas surma saanud.
2. Schwalbenberg, Wiktor, 65 a.
3. Oodi, Priidik, surma saanud postkontoris.
4. Weitmann, Johannes.
5. Arbon, Aleksander.
6. Grünbach, Kristjan, 36 a., Tartu maalt, Wara w., kingissepp, langes lennukäljal.
7. Pilt, Ferdinand, 33 a., Tallinnast, langes sealsamas.
8. Kruglikow, langes 3/4. dets. Irul Gustaw Tupsi majas.
9. Sommerling, Arno, 26 a., langes sealsamas.
10. Alliksoo, noorem, sealsamas.
11. Kreuks, Georg, langes 7. dets. Riisenkampfi uulitsal 50, kojamehe Rakfeldti korteris.
12. Pälson, Rudolf, sealsamas.
13. Hammer, Woldemar, sealsamas.
14. Rakfeldt, Johannes, 59 a., Ambla wallast, ise ennast üles poonud wõi walgete poolt üles poodud.
15. Lorenz, alamohwitser tankikompaniis, sealsamas langenud.
16. Jarotzki, „Dobrofloti“ aidamees, langes ratsareserwi juures; teiste teadete järele — lennuwäe diwisjoni juures.
17. Tuul, Oswald, u. 24 a., 27. martsil Narwa lähedal piiri peal tapetud.
18. Peebustow-Ots, Eduard, 1. sept. Tartus põgenemisel surma saanud (walgete lehtede järele ise enese tapnud).
19. Lintsmann, Jaan, langes sõjaministeeriumi juures.
20. Roobas-Klein, Walter, langes lahingus saadud haiguse ohwriks.
21. Walk, Johannes, langes Tondi kasarmute juures.

III. Sõjawäljakohtutes ja muudes mülgastes tapetud

1. L....., kes peale väljakohtu otsust maja ülemise korra aknast alla hüppas ja põgenemisel maha notiti.

2. Kägu, Eduard, keskaigemajas ära tuntud ja otse tapetud.

3. Robach, Wilhelm-Woldemar, 33 a., ametnik, piiril kinni wõetud ja poolsurnuks peksetult tapetud.

4. Rätsepp, Hermann, leitenant lennuwäes.

5. Fleischer, Siegfried, noorem-leitenant sealsamas.

6. Traks-Lembi, Leonhard, 18 a., Wõru maak., Aleksandri w., Wõrus kinni wõetud ja tapetud.

7. Poljakow, N. L., arst.

8. Kollo, Karl, keda walgete ajakirjanduses nimetatakse Lillakas'eks, August Joosepi p., tabatud 6. dets. Aegwiidu jaama lähedal, Nik. Bogdanowi korteris.

9. Schmidt, Romaan, keda peetakse ja nimetatakse Kääriks, Richard.

10. Tikkar, Richard, Tallinna tööliste-lehtede tegelane, Narwas kinni wõetud.

11. Bergmann, Aleksander,

12. Kütt, Jaan,

13. Soowa,

14. Wäli, Johannes,

15. Kokk, Juulius, lennuwäe motorist — kõik wiiekesi tabatud lennukäljal.

16. Wakker, Jakob, 43 a., raudteemärguandja, tabatud Heeringi uul. 18, Multeri korteris.

17. Hendrikson, Anton, 43 a., tabatud Narwa maanteel Tallinnas.

18. Weimer, Rudolf, statistika-keskbüroo kaastööline, tabatud Kohilas 31. dets.

19. Kõöba, Karl, tabatud Liine Käseri korteris Öle uul.

20. Pender, Jaan.

21. Posti, August, kojamees Tallinnas Tõnismäel nr 8.

22. Wiks, Hans.

23. ja 24. Andresen, kaks wenda, ühe nimi Arkaadi, Pärnus kinni wõetud.

25. Lintrop, Jüri.

26. ja 27. Hiibid, mees ja naine.

28. Wakman, Erich, 21 a.

29. Wakman, Richard.

30. Oja, A.

31. Rikko, Mari.

32. Tamberg.

33. Allmann (Hallmann), Anette, linna-wolikogu liige.

34. Wiks, Karl, „Dobrofloti“ tööline.

35. Prass, R., meremees, „Dobrofloti“ tööline.

36. Kopti, pangaametnik.
 37. Lõhmus, Orawa wallast; 3. dets. tapetud Wõrus.
 38. Grossberg, Anton.
 39. Sassijaan, August, Kohila tege-lane, tabatud Kohilas 31. dets.
 40. Rausk.
 41. Põlluroos, Harri, haawatuna haige-majas tabatud ja tapetud.
 42. Ludwi, J.
 43. Laas.
 44. Räästas, J., „Dobrofloti“ tööline.
 45. Kuuskmann, „Dobrofloti“ tööline.
 46. Lukin, pakikandja.
 47. Grossfeldt (-berg?), Jüri.
 48. Waumann.
 49. Plahward.
 50. Tedre.
 51. Tüürmann, O., wangimajas ise end üles poonud wõi üles poodud.
 52. Lemming, J., Keilas tabatud.
 53. Ling, Ed.
 54. Kauk, Ed.
 55. Sander, Ed.
 56. Tugi-Estrang, Hannes.
 57. Odintsow, U.
 58. Mõttus, J., Wiljandis tabatud.
 59. Purikow, Polikarp, end. „Awtroili“ madrus, „Dobrofloti“ tööline.
 60. Koshushkewitsh, samuti.
 61. Toomingas, Aleksander, tabatud tühjast majast kaitsepolitsei wastas.
 62. Elb, Aleksander, lennuwäestaab.
 63. Mooses, Hermann, sealsamas.
 64. Mets.
 65. Gleeser.
 66. Siimonlatser.
 67. Pronis.
 68. ja 69. Wennad Kask'id, mõisa-töölised, tabatud Keilas.
 70. Wakman, Pauline.
 71. ja 72. Neeme, mees ja naine.
 73. Kruusamägi, 3. korralt Pagari uulitsal alla hüpanud.
 74. Wollmann, Wold., tabatud piiril.
 75. Kopti, Juuli, tabatud ühes mehega.
 76. Sooans, ema, ja
 77. Sooans, poeg.
 78. Laas, naisterahwas.
 79. Proomann, Rudolf, tapetud 30. dets.
 80. Hollmann, sõjaringk. kohtu otsusel 8. märtsil tapetud.
 81. Pärtelson, M., saunik Suurest külast.
 82. Järwepera, isa (naine „149-prot-sessis“; järele jäi kaks wäikest last).
 83. Iidam, naisterahwas.
 84. Kaun, meesterahwas.
 85. Koikson, Richard, kinni wõetud politsei 6. jaoskonna juures.
 86. Maritow, Johannes, wangistatud Tondil, autos.
 87. ja 88. Patterid, isa ja tütar Ida.
 89. Poller.
 90. Sommer.
 91. Soans, tütar.
 92. Tõldsepp.
 93. Weinberg, kinni wõetud wäljamaa-passi saamisel.
 94. Weltsam, ohwitser 10. polgust.
 95. Malmberg, Otto, olewat ühes Tõnu Lassiga wangistatud.
 96. Iwanow, Nikolai, haawatud ja wangistatud ratsareserwi juures.
 97. Tundmata sõdur soomus-auto-diwisjonist.
 98. Niisama, allohwitseride-koolist.
 99. Kolmas tundmata sõdur.
 100. Janoff, Karl, ja
 101. Jonoff, Johanna, tema naine.
 102. Welt, riigikogu liige.
 103. ja 104. Hallingid, Joh. ja Anna.
 105. Jürkmann, Jaan.
 106. Kangur, Aleksander.
 107. Ellis, Karl.
 108. Mäeots, Ernst, 23 a.

IV. Wangis

1. Tups, Leena.
 2. Rakfeldt, Leena, 54 a., tabatud 7. dets. kui Joh. Rakfeldti naine, 3. apr. sõjaringk. kohtus 4 a. paranduswangi-majasse pandud.
 3. Kuld, Jaan, 4. a. parandusm.,
 4. Riis, Tõnis, 4. a. sunnitööle,
 5. Liwer, Oskar, 3 a. parandusm.; kõik kolm Wiljandist.
 6. Tammel, G., linnapolitsei 5. jaosk. raioniülem, sõjakohtu kätte antud.
 7. Ülgekütt, G., riigikogu liige, Saaremaalt, Uuemõisa wallast, enne jõulu Saaremaal tabatud, 3. aprillil surma mõistetud, 22. aprillil otsus eluagseks sunnitööks ümber muudetud.
 8. Mölder, W., Põidest, 10 a. sunnitööle.
 9. Kummits, K., sealtsamast.
 10. Ellam, Johan, samuti 10 a. sunni-tööle mõistetud.
 11. Kala, Leena, Narwa linawabriku tööline, 4 a. sunnitööle mõist.

12. Mors, Johannes, Narwast, 15 a. sunnitööle mõist.
13. Mors, Pauline, samuti.
14. Simm, Jakob, Narwast, 20 a. sunnitööle mõist.
15. Simm, Pauline, samuti.
16. Põrm, Ewald, kapral Eesti sõjaväeosast Rakweres, 10 a. sunnitööle.
17. Käsper, Liine, 38 a., 6 a. parandusm. mõist.
18. Multer, Aleksander, majaomanik Tallinnas, „Ilmarise“ tehase tööline, 6 a. wangiroadu mõist.
19. Teeäär, Kirill, Tallinnast, 4 a. sunnitööle mõist.
20. Org, Hermann, 3 a. parandusm. mõist.
21. Raudsepp, Joosep, 4 a. sunnitööle mõist.
22. Ambos, Mihkel, „Dobrofloti“ tööline, 3 a. parandusm. mõist.
23. Stamm, Alfred, 23 a., 7 a. sunnitööle mõist.
24. Tishler, Johannes, 39. a., lukussepp, 10 a. sunnitööle mõist.
25. Kurul, Jüri, Tõstamaa wallast, rannasõidu kapten, riigikogu liige, 4 a. parandusm. mõist.
26. Pender, Helene, 40 a., 6 a. wangi mõistetud.
27. Matso, Jaan, 38 a., tisliser, Port-Kundast, 4 a. parandusm. mõist.
28. Tomson, Jaan, 45. a., 31. det. tabatud, 8 a. sunnitööle mõist.
29. Poobus, Bernhard, 19 a., Saaremaalt, mustatööline, 6 a. 8 k. sunnitööle mõist.
30. Randorf, Johannes, Raplast, 8 a. sunnitööle mõist.
31. Kallas, Karl, rätsepp, Port-Kundast, 4 a. parandusm. mõist.
32. Lindau, Peeter, riigikogu liige, 4 a. sunnitööle mõist.
33. Lass, Tõnu, 3 a. türmi mõist.
34. Baumann, Paul, W. Maarjast, töölistelehtede korrektor, 6 a. sunnitööle mõist.
35. Grihwel, Johannes, 6 a. sunnitööle mõist.
36. Kigske, August, 5 a. kindlusewangi mõist.
37. Weeborn, Karl, 3 a. 4 k. wangi mõist.
38. Adamson, Woldemar, alaealine, 2 a. parandusm. mõist.
39. Mui, Aleksander, 6. aug. wahi alt põgenenud ja 16. aug. uueste tabatud.
40. Reingold, Gustaw, 5 a. parandusmajasse mõist.
41. Tomingas, Hans, sama otsus.
42. Pallonberg, Hans, Paide kreisist, Särewere w., Lokuta asundusest, 4 a. sunnitööle mõist.
43. Erdmann, Jaan, 40 a., puusepp, 15 a. sunnitööle mõist., sellepeale waatamata, et sõjawäljakohus teda süüdi ei leidnud.
44. Allik, Karl, eluajaks sunnitööle mõist.
45. Hansen, Karl Hendriku p., 6 a. sunnitööle mõist.
46. Ränk, Juh., 4 a. parandusmajasse mõist.
47. Paawel, Alfred, 16 a., 3 a. wangi mõist.
48. Klaaser, Leonhard, 17 a., 2 a. parandusm. mõist.
49. Sein, Edgar, 17 a., 3 a. wangi mõist.
50. Schoepe, Walter, 4 a. sunnitööle.
51. Rausk, Riisa, 4 a. parandusmajasse.
52. Taalman, Jüri, 65 a., põllutööline, 4 a. parandusmajasse.
53. Kool, Aleksander, 37 a., niisama.
54. Reesen, Martin, 24 a., 3½ a. parandusmajasse.
55. Purtsak, Jaan, 43 a., tööline, niisama.
56. Taalman, Jaan, 51 a., tööline, 3 a. parandusmajasse.
57. Wenderström, August, puusepp, niisama.
58. Bergmann, Johan, 34 a., niisama.
59. Waltin, August, 31 a., popsnik, niisama.
60. Lepp-Wiikmann, Paul, 6 a. sunnitööle.
61. Flaur, Eduard, 26 a., 1½ a. parandusmajasse.
62. ja 63. Reinson, mees ja naine.
64. Arbon, teine wend, elas Aafrika uul. 33.
65. Räästas, naine.
66. Neitlef, Jaan.
67. Tipmann, Marie, 4 kuuks wangi.
68. Luha, Moorits, Kaagjärwe walla käskjalg.
69. Hansmer, Gustaw, Tapalt, 4 a. sunnitööle.

70. Winnal, Karl, Türlit, 3 a. parandusmajasse.
71. Aprilla, Johannes, Paidest, 6 a. sunnitööle.
72. Sipelkin, Amanda, 26 a., mõistetud esiteks 5 a. wangirootu, hiljemalt weel 6 a. sunnitööle; esimene karistus muudeti 4 a. sunnitööks.
73. Kuusemets, Jüri, Keilast, 4 a. wangi.
74. Adamson, Woldemar, Pärnust, 2 a. paranduswangimajasse.
75. Tundmata naisterahwas, kes Pärnu maakonnas, Seli wallas augustikuus tabatud.
76. Tarkpea, Erich, 5 aastaks 6 kuuks,
77. Meinbaum, August, 4 aastaks; mõlemad Pärnust.
78. Jürna, Emilie.
79. Oll, Wassili, Saaremaalt.
80. Saar, Anton, niisama.
81. Tenno, Peeter, 54 a., 6 a. sunnitööle.
82. Ill, Jaan.
83. Akkerberg.
84. Hea, Jüri, ja
85. Hea, Marie, mõlemad 6 a. sunnitööle.
86. Piiberg-Hea, Pauline, 4 a. sunnitööle.
87. Sein, Alfred, Rawila wallast.
88. Seawere, Kristjan.
89. Seawere, naine.
90. Saharow, Wassili, Rae wallast, põllutööline.
91. Gorushkin, Wassili, 43 a., Pärnust, 7 a. sunnitööle.
92. Dants, Jaan, Mõisakülast, 2 a. 8 k. parandusmajasse.
93. Anson, Maria Kusta t., Saaremaalt, Põidest, 10 a. sunnitööle.
94. Welsweebel, Johan, sealtsamast, 3 a. parandusmajasse.
95. Orgel, Ida, Narwast, 4 a. sunnitööd.
96. Lage, Juuli, Narwast, 1½ a. parandusmajasse.
97. Wõti, Otto, Otepealt, 8 a. sunnitööle.
98. Kõiw, Karl, sealtsamast, 6 a. sunnitööle.
99. Peterson, August, sealtsamast, 3 a. parandusmajasse.
100. Sher, Robert, sotsiaal-filosofilise ühisuse liige, ja
101. Wahtmann, Anton, sellesama ühisuse liige, kumbgi 8 a. sunnitööle.
102. Lipsthal, Albert,
103. Tulp, Mihkel, ja
104. Nall, Harald, sellesama ühisuse liikmed, 6 a. sunnitööle.
105. Piller, Eduard, Lepasaarest,
106. Uibo, Karl, sealtsamast, mõlemad 6 a. sunnitööle.
107. Järw, Bernhard, seltsamast, 4 a. sunnitööle.
108. Reinson, Joosep, taluomanik Kodasoo, 3 a. parandusmajasse.
109. Läänesaar, Gustaw, Wiljandist, 3 a. parandusmajasse.
110. Laos, Johannes, sealtsamast, 4 a. parandusmajasse.
111. Kesa, Hermann, Põltsamaalt, 4 a. sunnitööle.
112. Jürgen, Ernst, sealtsamast, seesama nuhtlus.
113. Eweraus, Johan, seltsamast, 3 a. parandusmajasse.
114. Määker, Priido, sealtsamast, 4 a. parandusmajasse.
115. Anni, Jaan, sealtsamast, seesama karistus.
116. Saarts, Joh., Pärnumaalt, 3 a. parandusmajasse.
117. Soomann, Marie, sealtsamast, seesama karistus.
118. Kaupmann, Jakob, Reiu wallast.
119. Raadik, Jaan, ja
120. Schulzenberg, Peeter, sealtsamast.
121. Sutt, Jakob, Pärnumaalt, Tõstamaa wallast, 3 a. parandusmajasse.
122. Kreim, August,
123. Leemann, Artur, ja
124. Ehkmann, August, kolmekesi 10 a. sunnitööle.
125. Minni, Aleksander, ja
126. Eisenberg, Wassili, kahekesi 6 a. sunnitööle.
127. Piiskop, ja
128. Wingel, Hans, 4 a. sunnitööle; viimased seitse Kohila töölised.
129. Sukk, Ella, 7 a.,
130. Elbrecht, Eduard, 6½ a.
131. Luts, Elmar, ja
132. Sumberg, Artur, 6 a.
133. Wedenström, ja
134. Linnas, Hans, 4 a.,
135. Linnas, Adele, 3½ a.,
136. Anwelt, Anton, ja

137. Taalmann, Walter, 2 a. wangi, kõik Wiljandist.

138. Kleis, Romaan.

139. Roop, Johannes, Narwast.

140. Jurkowski, sealtsamast.

141. Lind, Juhan,

142. Jürisson, Hans, ja

143. Adam, Ernst, kõik kolm Wändra töölised, 8 a. sunnitööle.

V. Wälja saadetud

1. Walmann, H.,

2. Waher, E.,

3. Dreimann, E.,

4. Sandström, E.,

5. Rewa, E.,

6. Lahe, E.,

7. Andrejew, W.,

8. Söerd, E.,

9. Betlem, E.,

10. Kuusk — kõik wisatud üle piiri 22/23. apr. 1925. a.

11. Lind, Peeter Mihkli p., Petseri walla nõukogust, wälja saadetud piiriäärsest maaribast ja mõnest linnast.

VI. Mitmetsugu administratiivtrahwide alla sattunud kodanikud, 1. dets. järele

1. Ginsburg, Isabella,

2. Romanowa, Eleena, ja

3. Nöör, Wilhelmine.

4—13. 10 majaperemeest, kes oma wärawaid ei lukutanud.

14—23. 10 isikut, mitte õigel ajal sissekirjutamise eest.

24—111. 1. diwiisi ülem Narwas karistanud „mässumeeste“ ja üle piiri tulejate warjajaid 88 in.

112. Golubew, Paawel, Rootowa walla käskjalg, kuulujuttude laialilaotamise eest, 150 000 marka ehk 2 kuud wangi.

113. Sirkel, Eduard, üliõpilane Walgast, 200 tuh. marka,

114. Teor, Richard, soomusrongi sõdur, 150 tuh. marka ehk 3 k. wangistust, ja

115. Warb, Karl, talumees, 150 tuh. marka — kõik kolm selle eest, et awaldasid kahtlust Eesti „riigi“ püsiwuse kohta.

VII. Ametist tagandatud

1. Saar, Tallinna politseiülem, kes ennast kommunistide teenistusesse pakus.

2. Liibus, Heinrich, sõjawäe kapten, kes 1. dets. end kõrwale hoidis, reameheks.

3. Kanter, M.,

4. Järwepera, Alma — Tallinna linna-wolikogu kommunistlise rühma liikmed.

5. Schönberg, leitnant, riigiwanema adjutant, mitteaktiivsuse eest.

6. Loorits, Johannes, side-pataljoni noorem-leitnant, kõrwale hoidnud — reserwi.

7. Mardi, J., linnapolitsei 2. jaoskonna ülem, alandatud jaoskonna ülema abiks.

8. Miller, E., raudtee politseiülem, alandatud jaoskonna ülemaks.

9. Lillak, Wiljandi maakonna politsei 2. jaosk. ülem.

10. Liinson, sama jaoskonna raioni-ülem.

11. Kukk, samuti.

12. Roos, Hans, Tallinna õpetajate-seminari juhataja.

13. Grüner, Kuigatsi walla sekretär.

14. Turp, August, Wõsiwere algkooli õpetaja.

15. Tirasson, Wõru maakonna walitsusest.

VIII. Wahi alt tagakiusamise eest põgenenud ehk pöranda alla läinud

1. Jürisson, 8. dets. Enge wallas arretereeritud, põgenes teel, käeraudades.

2. Walkmann, Karl, Kaagjärwes kinni wõetud, põgenes teel.

3. Uibo, Nõukogude saatkonna käskjalg.

4. Undo, samuti.

5. Fiskar, lendur.

6. Silms, Eduard.

7. Telling, Heleene Juhani t., 35 a.

8. Jürna, riigikogu liige.

9. Telling, mees.

10. Mangmann, Anton.

11. Rea.

12. Pumbo, Karl.

13. Ellam, Aleksander, wahi alt põgenenud.

14. Peilbaum, Friedrich, Rakwere 5. jalawäe rügemendi sõdur, 10. oktoobril wäeosast ära läinud.

15. Weinwerb, Andelin, niisamuti.

IX. Wangistatud, kuid õigeks mõistetud sõjaringkonna kohtus

1. Soon, Karl, Tapalt.
2. Ott, Aleksander, sealtsamast.
3. Reinson, Jaan, politseikordnik.
4. Waldmann, Otto.
5. Rүүson, Jaan, end. politseikordnik.
6. Silm, Gustaw.
7. Lintrop, Elwiine.
8. Piir, Rõika alewist, Wiljandi-maalt.
9. Saks, Jūri, Puiatust.
10. Taalman, Toomas, 64 a., rätsepp, sealtsamast.
11. Karu, Toomas, 33 a., tööline, sealtsamast.
12. Grossfeldt, Juulie.

Mõniste kommunistid:

13. Sarapuu, Jaan,
14. Sarapuu, Auguste,
15. Sarapuu, Bernhard,
16. Toop, Julius,
17. Parts, Aleksander,
18. Paris, Jaan,
19. Paris, Peeter,
20. Parts, Jakob,
21. Puusepp, August — sõjaringkonna kohtus õigeks mõistetud.
22. Saharow, Paawel, Lepasaarest.
23. Johanson, Juh., Wiljandist.
24. Saamer, Willem, sealtsamalt.
25. Murd, Mihkel, sealtsamast.
26. Weermann, Aado, sealtsamast.
27. Laan (Laane?), Jaan, sealtsamast.
28. Teder, Tõnis, sealtsamast.
29. Kõösel, Riina, Pärnust.
30. Kõösel, Liina, sealtsamast.
31. Kirikal, Sinaiida, sealtsamast.
32. Westmann, Aleksei, Tõstamaa wallast, Pärnumaalt.
33. Pehter, Orawa wallast.
34. Pawian, R., Tallinna politsei 5. jaosk. ülem, antud sõjakohtu kätte, hiljem amnesteeritud.
35. Kõrge, N., sama politsei 6. jaosk. ülem, samuti.

X. Selgitamata

1. Pärn, August, lennuwäe allohvitser, lennuwäe tagasiwõtmisel arreteeritud.
2. Karp, politseikordnik.

3. Niglason, linnapolitse 2. jaosk. korrapidaja raioniülem.
4. Mirka, sama jaosk. raioniülem.
5. Mikk, Ann, Põltsamaalt.
6. Lindenberg, Johan, Mõniste walla-wanema abi,
7. Rossi, Friedrich, Rakwerest, ja
8. Laas, Julius, Mõniste walla sekretär, kõik kolm kohtu kätte antud.
9. ja 10. Maasikas, L. ja A.
11. Pärs.
12. Lippus, Nõmküla wallast.
13. Leewald, Liisa.
14. Leewald, wend.
15. Leimann, Johannes.
16. Meerits, Johannes.
17. Soomann, Marie.
18. Henning.
19. Mitt.
20. S., Heleene.
21. Kata-nim. naisterahwas, kes Hea korteris käis.
22. „K.“, nuhkide süüdistuse järele „Tallinna keskkomitee kuller“.
23. Lind, Julius.
24. Rein, Elmar.
25. Leeto.
26. Linnas, Karl.
27. Grossfeldt, Anton.

(Tõendame siinkohal veel kord nende nimekirjade äärmist puudulikkust.)

B. Walge terrori ohwrid muudes süüasjades, mis enne 1. detsembrit tekkinud.*

I. Sõjawäljakohtudes ja muudes kohtutes tapetud

1. Trommel, Wilhelm, Heidemanni protsessi osaline, wangimajas ära surunud wõi tapetud; peale surma veel 3 a. wangi mõistetud.
2. Heidemann, Hans, riigikogu saadik, 21. juulil Tartus surma mõistetud ja 29. tapetud.
3. Schtscheglow, Wassili, Petserist, 1919. a. tegewuse eest.

II. Wangis

1. Heidemann, Johann, 6 a. sunnitud, otsus tehti 9. juunil.
2. Wassar, August, niisama.

* Suuremalt osalt kisti ka need ohwrid sama „süü“ alla, mille eest tapeti ja piinatakse 1. detsembril osalisi.

3. Jaakson, August, töölistelehtede toimetaja, 2 kuuks, hiljemalt veel 6 a. wangi mõistetud.
 4. Wassiljew, Efim, Pihkwa piiril tabatud, 6 a. sunnitööle.
 5. Tralla, Karl, sõjariistadeladu ametnik, 6 a. sunnitööle sõjariistade kadumise eest.
 6. Maksim, Juhan, Wana-Kariste wallawanem.
 7. Kröönwalk, Artur, distsiplinaar-roodust madrus, esiotsa surma, pärast 15 a. sunnitööle.
 8. Mäemat, August, töölistelehtede toimetaja, kes peale endise otsuse — 15 a. sunnitööd — veel 16 kuuks türmi mõistetud.
 9. Puskoff, Johannes, wangiwaht, 2 kuuks kindlusewangi.
 10. Grigorjew, Wassili, 42 a., eluajaks sunnitööle.
 11. Tilkson, Daniel, 25 a., pärit Rápina w.,
 12. Kool, August Peetri p., 30 a., pärit Kooraste w., ja
 13. Kool, Oswald Peetri p., 36 a., pärit sealtsamast — igaüks neist kolmest 2½ parandusmajasse.
 14. Laur, Anton, Haljala w., 5 a. sunnitööle.
 15. Bolton, Jüri, 49 a., Wao w., 2 a. parandusmajasse.
 16. Leewald, Marie, 4 kuuks wangi.
 17. Kaunissaar, Alma, niisama.
 18. Ansip, Gustaw, 8 a. sunnitööle.
 19. Prass, Aleksander Mardi p., tööliste tarwitajateühisuse ärijuht,
 20. Winter, Ernst, sellesama ühisuse raamatupidaja,
 21. Reinson, Olga, sellesama ühisuse poe kassapidaja, ja
 22. Järw, August, Noblessneri tööline — neljakesi igaüks 8 a. sunnitööle.
 23. Kokla, Leena, wangistatud 5. now. tööliste tarwitajateühisuse poes.
 24. Kauer.
 25. Uibo, Karl Arturi p., 20 a., endine lennusalga sõdur, 5 a. 4 k. sunnitööle.
 26. ja 27. Schmidt ja Zolk, seltsamalt, mõlemad 6 a. sunnitööle.
 28. Semmei, Elwiine, 40 a., õmb-leja, 6 a. sunnitööle.
 29. Klaamas, Eliisabet, 37 a., 6 a. sunnitööle.
 30. Jaakson, Artur, töölistelehtede toimetaja, 2 kuuks wangi.
 31. Anton, Joh., töörahwa „Teadete Lehe“ toimetaja, 3 a. wangi.
 32. Lauristin, Hans, 53 a., puutöö-tööline, 5 a. wangi roodu.
 33. Raekson, Aleksander, niisama.
 34. Barrot, Juh., 41 a., lukussepp, niisama.
 35. Tiirweldt, Anna, 41 a., 4 a. wangi roodu.
 36. Kalberg, Martin, 35 a., raudtee-tööline, niisama.
 37. Waarmann, Leida, 17 a., 4 a. wangi.
 38. Raekson, Liidia, niisama.
 39. Raekson, Salme, niisama.
 40. Tiirweldt, Rudolf, 17 a., 3 a. wangi.
 41. Ristikankare, Yrjö, Soome kom-munist, wälja antud walge Soome wa-litsusele.
 42. Silk, end. wangiwaht, 40 a.
 43. Reining, Eduard, 22 a., „Tsentro-sojuusi“ ametnik.
 44. Rikko, Meeri, niisama.
 45. Kolmas nende kaaslane, naisterahwas.
 46. Särg, Artur, töölistelehe toime-taja, 7 a. sunnitööle.
- „Heidemanni protssesi“ osalised:
47. Pihlak, Hendrik, 10 a. sunnitööle.
 48. Köster, Joh., kooliõpetaja, 8 a. sunnitööle.
 49. Blumberg, August, 33 a., 4 a. parandusmajasse.
 50. Tõnisson, 10 a. sunnitööle.
 51. Kauer, Joh.-Elmar, 20 a., 15 a. sunnitööle.
 52. Piir, Gustaw, 62 a., 3 a. paran-dusmajasse.
 53. Telling, Woldemar, kooliõpetaja, ja
 54. Tooming, Emmeline, mõlemad eluajaks sunnitööle.
 55. Jürgens, Paul,
 56. Jõgi, Iida,
 57. Ilwes, Woldemar, 22 a.,
 58. Born, August,
 59. Koska, Georg,
 60. Kokk, Woldemar,
 61. Mikk, Aleksei,
 62. Nael, Elmar,
 63. Todi (Tat), Kustaw,
 64. Postow, Eduard,

65. Tooming, Karl,
 66. Teder, Jaan,
 67. Wanja, Artur,
 68. Wähi, Johan, ja
 69. Weldt, Johan-Hendrik — kõik
 10 a. sunnitööle.
 70. Kukin, Feodor,
 71. Kukka, Elmar,
 72. Mürsepp, Arnold,
 73. Läänessaar, Karl,
 74. Paal, Leo,
 75. Tross, Jaan,
 76. Sokk, Gustaw,
 77. Säämus, Karl, ja
 78. Wooru, Mihkel, — kõik 8 a. sunni-
 tööle.
 79. Miller, Joh.,
 80. Mikker, Richard, ja
 81. Puha, Arnold, — kõik 6 a. 8 k.
 sunnitööle.
 82. Abrelthal, Joh.,
 83. Jürisson, August,
 84. Iwan, Jakob,
 85. Iwanow, Stepan,
 86. Kattus, Paul,
 87. Kõdar, Johan,
 88. Kiis, August,
 89. Meinwald, Julius,
 90. Leoke, Gustaw,
 91. Hein,
 92. Pihlak, Tatjana,
 93. Raudjalg, Leonhard,
 94. Tarre, Paul, ja
 95. Sumberg, Jaan, — kõik 6 a. sunni-
 tööle.
 96. Hansen, Meinhard, ja
 97. Hecht August, — mõlemad 5 a.
 4 k. sunnitööle.
 98. Heidemann, Stanislawa,
 99. Jakobson, Peeter, kes riigikogus
 isesotside poole üle läks ja keda riigi-
 kogu ära ütles wäljaandmisest,
 100. Kutta, August,
 101. Kurs, Willem,
 102. Konsen, Ferdinand,
 103. Kalla, Kustaw,
 104. Osjamets, Jaan,
 105. Paltser, Jaan, ja
 106. Ploom, Karl, — kõik 4 a. pa-
 randusmajasse.
 107. Erdmann, Johan,
 108. Kriisa, Josua-Oswald,
 109. Kopli, Peeter,
 110. Margus, Adeele,
 111. Tollmann, johan,
 112. Sänast, Johan,
 113. Warikoff, Karl, ja
 114. Wanaase, Jaan, — kõik 3 a.
 parandusmajasse.
 115. Kurg, Linda, 2 a. 8 k. paran-
 dusmajasse.
 116. Kullam, Sinaiida, 2 a. parandus-
 majasse.
 117. Beljajew, Iwan, 3 kuuks türmi
 — kõik „Heidemanni protsessist.
 118. Joller, Mart, töölisteletehede toi-
 metaja, 2 kuuks wangi.
 119. Jaanson, Aleksander, 3 kuuks
 wangi.
 120. Pruul, Jüri, 10 a. sunnitööle.
 121. Tuulik, Jaan, 3 a. türmi.
 122. Ööwel, Iisak, niisama.
 123. Ong, Artur,
 124. Wörk, Tõnu,
 125. Weimer, Arnold, kes peale kar-
 ristusewangimajast põgenemist uueste
 kinni wõeti.
 126. Wolberg, Anna, 21 a.
 127. Treumann-Preimann, Johannes,
 33 a.
 128. Treumann-Preimann, Woldemar,
 27 a.
 129. Treumann-Preimann, Heleene,
 28 a.
 130. Kriwoglasow, Efiim, 6 a. sunni-
 tööle.
 131—141. Kariste wallawanema W.
 Maksimi 11 kaaslast.
- III. Ametist tagandatud
1. Swaner, Aleksander, Petseri maa-
 konnawalitsuse rahaasjanduse osakonna
 juhataja.
- IV. Wahi alt ja tagakiuasa-
 mise eest põgenenud ehk põ-
 randa alla läinud
1. Kalberg, August, tööliste tarwi-
 tajateühisuse ärijuht.
 2. Pukk, Maria.
 3. Treier, Eduard Jüri p., ja
 4. Treier, Johannes Jüri p., mõlemad
 „Heidemanni protsessis“, politsei walwe
 alt ära jooksnud.
 5. Ööwel, Mihkel, Saaremaa üles-
 tõusmisest osawõtja.

V. Wabastatud wangist ehk karistusest

1. Kiiter, Johan.
2. Kurg, Salme.
3. Märtnann, Eduard.
4. Michelson, Rudolf.
5. Saag, Friedrich.
6. Saksakulm, Andrei.
7. Saksakulm, Wassili.
8. Saksakulm, Dionissi.
9. Tenno, Jenny.

* * *

Juba algul tähendasime, et siin ette toodud andmed äärmiselt puudulikud ja katkendlised on, nagu seda lugeja isegi on tähele pannud. Aga kui needgi andmed kokku wõtame, missuguse kohutawa pildi saame siis! Peale wõitlustes langenute ja wõitluse tagajärjel surnute on terwelt 102 inim. kohtuotsusel ära tapetud! Peale selle poolteistsada inimest ligi 700 aastaks wangiurgastesse mädama saadetud, millest 450 aastat sunnitööd tuleb. Sinna juure tulewad sadanded, keda administratiivselt karistatud, wälja saadetud, ametist tagandatud jne, wõi keda nädalate ja kuude wiisi „kahtluse“ all wangis peetud ja — tänapäew weel peetakse. Kõiki kokku on isegi ametlikult awaldatud aruannete järele enam kui 500 inimest otsekoheselt 1. dets. sündmuste pärast walge terrori werist kätt tunda saanud.

Kuid meil on enam kui küllalt asja arwata, et see arw ainult wäike osa kannatanutest on. Esiteks on administratiivsete karistuste liigis üles tähendatud ainult I diwiisi ülema karistused (88 in.) ja need ainult lühikese aja kohta. Ei ühegi teise diwiisi ega pikema aja üle ka I diwiisi kohta ei ole mingid andmeid, kuna seda erakorralist wõimu, mis diwiisiülematele kohtadel kätte anti, teadupärast ohtralt tarwitati. eriti Pärnus, kurikuulsa timuka, „kindralmajor“ A. Tõnissoni diwiisis.

Teiseks ei ole märgitud neid hulgalisi kinniwõtmisi, mis Tallinnas toime pandi, kui linn terwete linnaosade wiisi sisse piirati, läbi otsiti ja iga kord sadade wiisi inimesi türmi tassiti. Osa neist sai igatahes lahti, kui kaua

aga neid kinni peeti ja kui palju neist kinniwõetutest kauemaks kinni jäi, selle kohta puuduwad igasugused andmed. Ainult üksikute kohta on teada, et nad hiljem ära tapeti wõi sunnitööle mõisteteti.

Kolmandaks ei ole mingisuguseid andmeid nende sõjawäelaste kohta, kes 1. dets. sündmuste pärast ära tapeti. Meie teame, et seda hulgal juhtumistel sündis, kuid 1. dets. timukad toimetasiid just seda tapmist eriti suure saladuse kätte all, nii et isegi tapetute kaasteenijad sellest ei pidanud teada saama. Sest timukate walitsus kartis nagu põlewat lõhkepommi seda wõimalust, et laiemalt sõjawäe rewolutsioonilisest meeleolust teada saadakse.

Neljandaks on wõimata anda mingisugust arwustikku nende hulka de kohta, kes sunnitööd olid põgenema enne kui nuhid ja timukad jälgile saawad. Meie teame ainult et nende arw — Eesti kohta — õige suur on.

Wiiendaks ei wõi nimetamata jätta ka neid hulkasi, keda kurnajatekildkond küll türmidesse ei saa wedada ega mätasse lüüa, kuid keda ta awalikult 1. dets. osawõtmises „kahtlustab“ ja sellepärast nagu surmawaenlast igapidi taga kiusab ja näljaga „demokraatliselt“ häwitada püiab . . .

Kui kõik need asjaolud arwesse wõtta, siis on kindel, et 1. dets. sündmuste terroriohwrite arw ja selle terrori all kannatanute ja kannatajate arw tuhandetesse tõuseb. Ei saa tähendamata jätta ka seda, et suurt osa neistgi poliitikawangidest, kes teiste süüdistuste all kinni wõetud, olgugi enne 1. dets., ikkagi ka 1. dets. sündmustes süüdistatakse, nagu seda nägime Heidemanni protsessis Tartus.

Kui need teised terrori wägiteod, millest, nagu tähendatud, suur osa ka 1. dets. sündmustega ühte seotakse, juure arwata, siis saame ühtekokku läinud aasta wältel: 130 tapetut, 1500 aastat wangistusekaristust (seal hulgas üle 1000 aasta sunnitööd), ja mitusada muud karistust ja piina. —

Kui puudulikud need andmed ka ei oleks, ühte asja kinnitawad nad siiski käegakatsutawalt: 1. dets. sündmused

olid sügawalt masseline (hulkade) võitlus. Kuiwõrd ka kodanlus, juudased ja igasugused „blankismi“-haisu tagaajajad wastapidist kinnitada püüwad ja 1. dets. sündmusi „käputäie“ väljaastumiseks kujutawad, millel hulkades pinda ega wastukaja ei olewat olnud, siis tarwitseb ainult walge terrori registrit waadata, ainult silmapilguksgi peatada selle metsiku jahi juures, mida walge terrori kangelased 1. dets. kaastegelaste peale peawad, et sel tõen-

dusel iga alust alt lüüa. Ja kui kodanliste timukate nuhid ikka ja ikka jälle uusi „salanõu osalisi“, ikka ja ikka jälle uusi „1. det. osawõtjaid“ piinapingile ja kaagikohtu ette tassiwad, siis tõendawad kurnajad sellega ise, et 1. dets. mitte ainult „sündmus“ ei olnud, waid Eestimaa töörahwa võitlus, nii lai, nii sügaw, nii hulgaline, et seda ei sadanded mõrtsukatööd ega tuhanded wangistamised ja muud tagakiusamised wälja juurida ei suuda. J. K.

1. DETSEMBRI OHWRITEST

(Piltide juure)

Ellis Karl. Sündis a. 1888. Malmiwalaja. Langes 1. dets. waenlase küüsi. Surmanuhtlus wiidi täide 30. dets. komendantuura pesuköögis. Oli töörahwa ühise wäerinna kandidaat riigikogusse ja linnawolikogu kandidaat, ametiüh. kesknõukogu liige ja „Walwaja“ seltsi tegew liige. Leinama jäi naine kahe alaealise lapsega.

Grossfeldt Ant., 47 a. wana. Lääne maakonnast, Saulepa wallast. Oli ehitustöölisetaletiüh. liige ja töörahwa ühise wäerinna kandidaat Tallinna linnawolikogusse. Wõttis osa 1. dets. ülestõusust ja wangistati uulitsal seltsimehe surnukeha waatlemisel ratsareserwi juures. Lasti maha 24 tunni jooksul 2. dets. peale piinamisi. — Naine ja 2 wäikest last wangistati 27. mail 1925. a. Narwas, ja mõisteti tõenduse puudusel sõjawäljaringkonna kohtu poolt wabaks.

Halling Johannes, 38 a., tislter, Saksi wallast Wirumaalt. Wõttis 1. dets. ülestõusust Toompeal osa. Wangistati 29. dets. hommikul, wiidi sõjaministeeriumi ja lasti sõjaringkonnakohtu otsusel 30. dets. maha.

Halling Anna (Johannese naine), 40 a. Anija wallast Warese külast Wirumaalt. Wõeti ühes mehega 29. dets. kinni ja tlasti 24 tunni jooksul maha.

Jürkmann Jaan. Maha lastud.

Kangur Aleksander, sündis 1891. a. 1. oktoobril Tähtwäre wallas mõisateenija pojana. Wabriku-töeline Wene-

Balti tehases. Wõttis osa 1. dets. ülestõusust. Surma mõistetud ja maha lastud 1. detsembril.

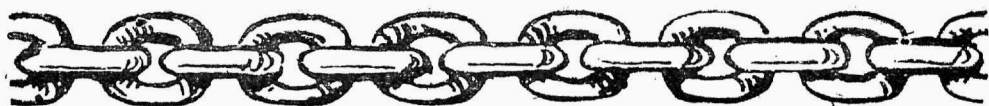
Kööba Karl. Tapeti demokraatlise wabariigi wäljakohtu otsusel 16. dets. 1924. a. Sündinud 11. sept. 1882. a. Järwa maakonnas Anna wallas käsitöölise pojana. Wanemate kehwuse pärast hakkas noorena karjaseks, pärast teenis talusulasena, 20-aastaselt asus Tallinna elama, kus ta üle 20 aasta mitmes wabrikus töötas. Kui teadlik tööline wõttis ta tööliselikumisest elawalt osa, oli wahwa „Kiire“ mees ja nõukogude poolehoidja. 1918. a. weebruaris wõttis Keila lahingust südilt osa ja taganes enamlastega ühes Nõukogude-Wenemaale, teenis punawäes ja wõitles sõjas. Tallinnas raudteetehases hõoweldaja ja 1920. a. metallitöölise ametiüh. liige. Wõeti kinni 14. dets., süüdistati 1. dets. wõitluses Balti jaamas ja lasti 16. dets. maha.

Ludwi J. Lasti maha 3. dets. 1924. Oli puutöölisetaletise juhatause liige ja igapidi üks agaramatest seltsilistest.

Mäets Ernst. Sai 23 a. wanaks. Tallinna tööline, töötas wiimasel ajal „Dobroflotis“. Kinni wõetud 4. dets. ja maha lastud sõjawäljakohtu otsusel. Enne tapmist piinatud.

Prass Robert. Palju reisinud madrus. 3 aastat agar Tallinna linnawolikogu liige. Maha lastud.

Põlluroos Harri. Langes 1. detsembril.

Üks aasta „ühtmeelt ja kodurahu“ „seinast seinani“

Aasta on sellest mööda, kui Eesti töörahwas „demokraatia“ ikke all esimest korde haaras organiseeritult sõjariista, et kukutada Eesti tõusikkodanluse-pastlaparunite ja pangawaraste — werist diktatuura. Pikk, werine ja kannatuserikas aasta kodanlist terrori — wäljakohtuid, surmanuhtlusi, surnukspiinamisi kaitsepolitseis — on see töörahwale olnud. Ja ikka weel on „wõitu“ juubeldaw kodanlus ja talle kiitust laulew sotsidekoor wäljakohtute ja surmanuhtluste sepitsemisega kibedaste ametis.

See on selle ühemeelse kodurahu wili — siin wäljendab kodanliste muidu kaklewate erakondade ja sotside üksmeel end kõige piltlikumalt, jah, kuid ka ainult siin. Kodanlus seletab, et et seda kodurahu pole enne 1. detsembrit olnud ja see olnudgi üheks peapõhjuseks, mis „saagiahnetele“ mässumeestele olewat julgust annud püha isamaa wastu kätt tõsta.】

Sellest jutustab töörahwa kaagitajate häälekandja „Kaitse Kodu“ nr 2:

„... oli lagunemine meie kodanlises seltskonnas, kus omawaheline kiskumine poliitilisel alal oli jõudnud üle igasuguse lubatawa piiri. See erakondline eneseweristamine, see wastastikune tõrwapamine, kahtlustamine, paljastamine, sõimlemine ja närimine oli tekitanud meeoleu, nagu seda üksigi wäljaspoolt juhಿತaw propaganda ideaalsemalt ei suudaks luua: rahwa laiemates ringkondades oli maad wõtnud kibe pettumus meie poliitilise enesewalitsemise wõimest, mis oli osutunud äärmiselt nõrgaks, paljastades otse halastamatult meie parteimeeste wastutatamatust ja riiklise mõtte ning realiteedi tunde puuduwust.“

Sealsamas räägitakse weel teisest põhjusest, mis ka tähtsuseta pole lugejale ette tuua, sest üks on teise tekitaja. „Kaitse Kodu“ kirjutab:

„Ei maksa salata, pea igakord, kui kusagil tehakse tõsisemat katset kodu-sõja õhutamiseks ja makswa korra kukutamiseks, peawad selleks olema ka mingid kohalikud põhjused, mis niisuguste katsete tegemisele julgustawad. Üheks niisuguseks põhjuseks õige sagedaste on laiemate rahwakihtide kitsas majandusline seisukord ühenduses tööpuudusega, mis tekitab kibedust hinges ja tumestab kainet mõistust. See põhjus oli ka meil.“

Need olid ühed põhjused ülestõusuks ja need saawad ikkagi selleks jääma, sest niikaua kui kodanlus wõimul on, ei saa need kaduda, sest nad käiwad paratamata kodanlise korra kaasas. Mis on siis täna sel alal muutunud? On kodanlus suutnud wähemalgi määral kõrwaldada neid põhjusi, mis nii kohutawalt ähwardawad tema olemasolekut? Anname selleksgi sõna kodanluse hääletoorule „Waba Maale“ (nr 255, 3. XI 25). Seal kaewatakse juhtkirjas:

„See on walitsuse ühtluse küsimus, mis juba kewadest peale lonkab ja mille üle õieti iga aasta kaewatud on. Seda ühtlust ei ole meil arutihtigi olnud ja tema puudus on praegu terawamalt kui seni näha.“

Nii siis, kewadest saadik pole seda walitsuseühtlust enam olemas. See algas siis kui kodanlus esimesest tööliste kaagitamise hoost hinge tagasi tõmmata sai, siis kui elu „normaalseks“ läks. Nüüd wõis jälle rahulikumalt oma toimetusi rahwa waranduste sirgeks lõomisel alata. Esimeseks pääsukeseks sel alal oli Jaan Tõnissoni katse ainuüksi oma kambaga Eesti panga wiimaseid pennisi maha sahkerdada.

Ja siis see jant peale Pusta lahku mist, kus kuidagi wälisministri tooli soojendajat ei leitud, ühelegi erakonnale ei läinud siin kodurahu korda.

Kurdetakse, et walitsuseühtlust pole enam olemas. Iga minister talitab oma-pead. Ministrid üksteisega ja walitsusega wastaolus. Sarnaselt kestab see jant lõpmata. Kui siia lisaks tuua veel jääradekogu sotsialistlise esimehe Rei wilmast „auhaawamist“ pastlaparunite tuusade poolt hippodroomil, siis on jant täielik. Sest mõtelge: sotsialistlise timuka teeneid ei hinnata „seisusekohaselt“.

See kõik kinnitab seda et kiidetud üksmeelt on olnud ainult töörahwa paremate poegade üksmeelsel kaagitamisel. Kodanlus pureleb ja jageleb lagunewa majanduse kallal edasi — see on see tüliõun.

Ei ole ka suudetud aasta wältel oma kokkuwarisewat majandust karwawäärt parandada. Pank sulutakse pankroti pärast panga järel, wabrik wabriku järel, töölised heidetakse tänawale. Iga tahes ei tõenda see majanduslist edu. Ehk kus veel wabrik wõi ettewõtte kiratseb, seal ei maksta töölistele palka, seal sunnitakse töölisi äärmistes kurnawates töötingimistes töötama. Töörahwas on see, kelle najal püütakse püsti hoida tühjaks pumbatud wabariigi-kotti.

Töötatööliste arw on ametlikkude andmete järele, wõrreldes minewase aastaga, märksalt kaswanud.

Kaheksatunnilise tööpäewa — mis seni paberil uhkeldas — matab riigikogu juba ligemal ajal maha ja kustutab selle „nooruserumaluse“ oma „demokraatlisest“ põhiseadusest.

Töörahwa wiletsa majanduslise seisukorra parandamises ei olda kaugemale jõutud ega jõutagi kui ainult selle „uurimiseni“. Kodanlus soowitab töörahwale raamatupidamist kodus sisse seada, sest töölised raiskawad muidu liiga palju demokraatia heldeid koorukesi, — raamatupidamine tööliste perekondades lahendawat kindlaste raske majandusliku olukorra.

Siin-seal teewad töölised ülejõulisi pingutusi oma majanduslise seisukorra parandamiseks, puhkewad streigid, mis aga waljult maha surutakse, kusjuures sotsid mitte wäikest osa ei etenda. Mida suudabgi organiseerimata tööline korda saata, kel pole ühinemiseõigust.

„Kommunism on häwitatud!“ kriiskawad sotsid kodanlusega kooris. Aga sealsamas seatakse ise streikiwa töölise taha, kes ainult oma saamata palka nõuab, püssiga kaitseliitlane.

Mis teewad sotsid sel puhul? Nad korutawad oma nutulaulu „Ühenduses“ kodanluse jõhkruusest ja pahandawad kurjaste kodanluse üle, kui nende herraseltsimees hippodroomil „kahte waba-tooli“ ei leia.

Eesti töörahwas sülgab nende peale. Eesti töörahwas teab, et ta seisukorda ei paranda kunagi kodanlus ega sotsid; seda saab ta kätte ainult oma rusika jõul — sõjariistus ülestõusu teel. Eesti töörahwal on pikk leppimata werine klassiwõitlusete selja taga, ta teab et sellest wõitlusest idanenud ja oma paremate klassiwendade weres niisutatud ülestõus, 1. detsember, ja selle ohwrid ei ole asjata kaotsi läinud. Ta teab, et selle juuri ei suuda kodanlus wälja kiskuda, waid sellest wõrsub uus ülestõus, mis lõpeb wõiduga. Ei päästa siin kodanlust werine terror ega nüüd igapäewaseks nähtuseks saanud „mässumeeste“ perekondade kaup kohtuette tirimine ja igasuguste „agentuur-andmete“ sepitsemine. Ei aita ka Sootsa, Einbundi ega Unti jõupingutused „julgeolekuks“, ei hädatorude üleswinnamine Pika-Hermannile ja mujale, ei kasarmute piiramine paarisüllakõrguse, traataiaga, ega üleliiga erutawad sagedased öölised trewoogad, garnisoni jalule ajamised ja walwe kõwendamised olgu kommunistlise lendehtede ilmumisel wõi mõnel rewolutsioonitähtpäewal.

Üks on kindel, kodanlus ei suuda iial lämmatada töörahwa rewolutsioonilist wõitlust; on wõimalikud ainult ajutised kaotused, nagu see wõitlusekäigus paratamata. Kodanlus ei suuda oma lagunewat majandust üles upitada, ta ei suuda parandada töörahwa ainelist seisukorda. Kodanlus saab edasi purelema oma lagunewa molli ümber. Nad wõiwad küll ajutisi kokkuleppeid teha, aga ainult seniks kui „ainult kahe tühja tooliga“ istutakse, kuni nad ühel päewal leiawad, et töörahwas kõik toolid istmiku alt wõtnud.

Proletaarse revolutsiooni poole

„... Weel ikka on alles ja arenewad edasi tingimised, mis alles siis tungiwalt tarwilikuks tegid töblisühifuste omamaalise ja rahwuswahelise ühtfufe, kui aprillikuul Inglis- ja Wenemaa töblisühifuste esitajad koos olid, mis ühendatud komitee asutamisele wiisid. Enama jao maade majandusline seisuford, mis on terawaks aetud Dawesi plaani elluwimiseega, on aasta algusest saadik halwenenud. Tööpuudus ja ta tagajärjed on üleilmseks nähtuseks saanud ja ühtelugu kaswanud. Ettevõtjateklassi pealetungimine tööpäewale ja töötajule saab ikka enam ja enam awalikuks ja plaanikundlaks.

„... Tuleb lähemale ja saab filmanähtawamaks sõja hädaoht... Sõjamüriin kostab Marokkost, Siirias ja Hiinast... Peetakse sõda riffside wastu Marokkos, araablaste wastu Siirias. Sõjariistus jõuga surutakse maha Hiina töbliste ja talupoegade ülestõusu, mis käimas kurnamise ja rõhumise wastu...

„... Üleilmse Internatsionaali loomine, kuhu kuulufid kõik töblisühifused, on saanud weel hädatarwilikumaks kui kunagi enne...”

Nõnda ei kirjuta mitte mõni kommunistiline ajaleht; nõnda seletab Inglismaa töblisühifuste esitus üheskoos Nõutogudemaa ühifuste esitusega. See ei ole pealegi mitte üksi Inglismaa ametiühifuste esitajate waade, waid nõnda hindab seisuforda 4—5-miljoniline organiseeritud töblisiklass, kelle esitajad hiljuti kongressil Scarborough's wanadele traditsioonidele tugewa kriipsu peale tõmbasid ja revolutsioonilisesse ühifesse wäerinda astufid.

Töblisühifuste ühtfufe jaluleseadmine, see on — ühiste töblisühifuste loomine, nii igal ühtikul maal kui rahwuswahelises ulatuses, on päewalüsimuseks saanud ja wiim-

sest trade-unionide-kongressist saadik määratu sammude edasi astunud.

Kõik need, kel pole midagi muud kui kümme küünt, peawad wõitlema oma olemisedigufe eest ühifes wäerinnas; nende üldine klassiorganisatsioon — töblisühifus (ametiühifus) — peab üks ja killustamata olema. See paistab enamlastele niisugune aabitsatõde, et ta mingid wäiteid ei nõua. Ja ometi on weel siitamaani miljonid töblised, kes endid wanadest juhtidest lasewad selle algtoe tunnistamisest tagasi hoida, kes arwawad, et kommunistid töblisühifuste killustamises süüdi on, et kommunistidega mingi ühine wõitlus töblisühifustes wõimalik pole.

Uga kas ei ole neil sotsiaaldemokraatlikel töblistel teatud wiisil digus? Kas ei olnud siis kommunistid need, kes 2. Internatsionaalist lahufid, teda hajawats raipeks nimetades, ja uue — Kommunistilise — Internatsionaali asutasid? Kas ei loonud kommunistid ühes teiste revolutsiooniliste töblistega rahwuswahelise töblisühifuste keskkohta — Punase Töblisühifuste-Internatsionaali (Profinterni)? Kas ei ole kommunistid sellega, et nad ametiühifustes sots.-dem. partei dissipliina ei tunnistanud, ise põhjust annud, et neid ühifustest wälja wistatakse wõi et sotsiaaldemokraadid endile uued ametiühifused asutawad? Ja kas ei ole nüüd naljakas kuulda, kuidas kommunistid, need lõhkujad, ühifest töblisühifustest, Töblisühifuste-Internatsionaali ühtfufe jaluleseadmisest jne kõnelewad?

Need küsimused kerkiwad tahestahmata nende proletaarlaste ette, kes weel ei ole suutnud sotsiaaldemokraatlikest mõllemiswiisist lahti saada, kellel kõik see ja ainult see walge, selge ja õige on, mida kuulatawad nende wanad juhjad, ja kes kõike seda mustaks, arusaamatuks ja ekslikuks

arwamad, mille eest wõitlewad kommunistid. Sotsiaaldemokraatlisest waimust läbi imbutud töölised ei mõistnud ega tahta mõista teatud määralt siamaani, et nende juhid — sotside partei ja sotsialistide ametiühisuste bürokraadid ning kapitalistlike korra teenrid — töölisühisuste lõhkiamisest oma wõimu (ja ühtlasi „demokraatlike“ korra) pääsmist näewad. Kõllaste ametiühisuste distsipliin oli sotsidepartei distsipliin. Aga sotsidepartei distsipliini rikkujad oli see, kes tahtis ametiühisuses kurnajate vastu wõidelda, kes oli töölisklassi wõitluse poolt. Kui sotsid igal maal, kus nende käes ametiühisustes jäme ots oli, kommunistilisi tegelasi üks teise järele ühisustest wälja kihutasid, ehk kui nad ise ühisustest ära põgenesid, nagu Brantsusmaal, kus ühisuste enamuse revolutsiooniliseks muutus, siis tähendab see seda, et nad töölisühisusi ainult sotsialistliku poliitika otstarbel (kapitalistlike korra praagude kinnitopimiseks) tahtsid kasutada. Sotsialistlikud juhtidel oli hirm iseäi iga üffiku aktiivse kommunisti eest. Neil oli tarwis oma lambukesi — enamiliseid meelsuseid „rikkumataid“ sotsiaaldemokraatlisi proletaarlasti — kaugel hoida revolutsioonilisest kommunismist. Sest põhimõtteid, mida kaitsesid ja kaitsewad kommunistid, on nii lihtsad, nii arusaadawad iaale kurnatule ja rõhutule, et tarwis on filmad kõrwale pöörda ja kõrwad kinni toppida sellel, kes neist puutumata peab jääma. Töölised peawad looma ühise ruffika kapitalisti vastu! Sest on waja ühifusi, kuhu kuuluwad kõik, waatamata rahwuse, usu, sugu ja partei peale. Töölise afi pole mureffeda, kui suurt diwidendi kapitalist saab. Kõiaqi maade töölised peawad wemalikult üksteisele käe andma, et oma jõudu suurendada jne, jne. Kõik need ja teised niisugused enamlaste hüüdfõnad ei saa tähepanemata jääda nende tuhhandete ja miljonite poolt, kes nea kõik oma senised wõidud (8-tunnilise tööpäewa, sotsiaalse kinnituse, demokraatlike riigikorra jne, jne) kas täieste ehk osaliselt on kaotanud wõi neid üldse, hoolimata suuresuulikest lubamistest, näinudgi pole.

Oleks effitus arwata, nagu oleks kommunistid ainult oma taktikaga need tagajärjed töölisühisuste ühtsuse asjus kätte saanud, mida praegu näeme Euroopa tööliskliikumises. Ennem on kommunistlike parteide praegune taktika wälja kaswanud

sellest seisukorrast, kuhu rahwuswaheline töölisklass oma organisatsioonidega on jõudnud. Kolm-neli aastat kogus Profinterni revolutsioonilisi jõude, töötas wälja revolutsioonilise töölisühisuslike liikumise organisatsioonilisi ja taktilisi põhimõtteid. Kõigis maades, kus sotsid ametiühisustes peremehed (aga suuremas osas kapitalistlikest maadest on nad seda), kuulub Profinterni revolutsiooniline wähemus. Nende kohalike wähemuste abil ongi Profinternil wõimalik seda üleilmset wõitlust pidada töölisühisuste ühtsuse eest, mille taqajarjed nüüd nagu ootamata nähtawale kerkinud.

Englise ametiühisuste deklaratsioon ütleb selgeste ära need põhused, miks sealne ametiühisuste kongress ühtsuse põhimõtte omaks tunnistas, miks näit. aja Brantsusmaa reformistlikest paendlikkudest ühisustest ühinemist toetab. Rahwuswaheline töölisklass tunneb iga päewaga ifka rassemaks minewat selle ifke, mida ta on kannud nii suure kannatusega. Katkine küna, mille ümber kapitalistlike riigid nüüd, seitse aastat pärast sõjategewuse lõpetaumist, abitult seisawad, ei rahulda kõige paindlikumatai proletaarlast. Wette on kuffinud iseäi see unistus, et kapitalism töölisklassile wähemalt samasugused tingimised wõib anda, nagu olid enne imeprialistlikult sõda. Tarwis on wõitlust, kibe dat wõitlust, et wähemalt neidai seisukohte käes pidada, mis weel järele jäänud. Laialised tööliskulqaad tunnemad loomusunniliselt, et selleks wõitluseks peab ühinema, et neist lahinguteft, mis käimas ja mis weel eel seisawad, ei tohi emale tõrjuda töölisklassi käige aktiivsemat ola, kommuniste. See tung ühtsuse poole, tarmidus ühise wäerinna järele, mis laialistes töörahwa hulkades alati tugew on, mis sagebaste ühinemist nõuab ifeäi seal, kus see lubamata (uaqu kõiaqi „töölisparteid“ küsimises), see tung saab ifka tugewamaks; tema vastu ei julge wõidelda ifeäi arukamad sotsiaaldemokraatlike juhid, kuna nad kardawad, et keraste põlwega wõiwad saada, kui nad hulkade wõitlusteetele püüawad risti ette asuda.

Samal ajal, kus kapitalistlike maade majandus lugemata raskestega wõitleb ja nende poliitika sõna käies mõttes „abituks siia-sinna karglemiseks muutub, firgub ja fofub Euroopa idapiiril hiiglane, kes tuhaft

ja põrmust üles ehitab seda töörahva tulewikuriiki, mis seni oli küll ettekujutatav kui ajalooline paratamatus, kuid mis „sotsialistlike“ ja „ülimarksiistlike“ prohvetite suus ja sule all tegelikult jäi ainult kauge tulewiku unistuseks. Saksa, Prantsuse, Inglise, Rootsi- ja teiste maade paremad sotsialistliked tööliised näewad oma filmaga, mida juudawad korda saata tööliised ja talupojad isegi kapitalistlike arenemise poolest mahajäänud maal, kus kapitali troon on täieste kuterpalli löödud. Ja see mida näewad need sajad proletaarlased, kes nagu palwerändajad igast ilmakaarest Nõukogude Liitu ilmuvad, ulatab miljonite ja miljonite proletaarlaste kõrwu. See sotsialistlike wabariigi olemasolu kogu töörahvariigi omalaadiline kord on niisuguseks kontrastiks (wastandiks) tagurpidimewate rõhumise- ja kurnamiseviitide keskel, et isegi kõige enam mahajäänud proletaarlastedgi tema kui imedemaa peale waatawad. Kapitalistlike maade tööliisklassi weel paljude aastate jooksul Nõukogude Wabariikide Liidu proletaarlastest organisaatsiooniliseks lahuse hoida on sama võimata, nagu omal ajal võimata oli kõigi kapitalistlike maade sotsialistliku partei 2. Internatsionaali astumast takistada. Võõdapääsemata on üleilmne tööliisklassiline ühinemine, uus üleilmne, ühine tööliisklassi ühiste Internatsionaal juba sellepärast, et olemas on Nõukogude Wabariikide Liit. Niisuguse Internatsionaali kuu seisab juba filmaviiril, ja teda ei kustuta sealt üksgi jõud.

Ühise üleilmse tööliisklassi Internatsionaali loomine tähendab aga niisuguse uue revolutsioonilise teguri sündimist, mille tähtsust ideeste raske on liig kõrgelt hinnata. Niisugune Internatsionaal ei saa mitte harilikuks tööliisklassi koguks, kus iga maa enda poole meab, kus harilikud sotsid tähtsamat wiulit mängiwad. Selge on, et mitte sotsid seda Internatsionaali ei loo, waid kommunistid ühes nende sotsiaaldemokraatlike töölistega, kes 2. Internatsionaali ja Amsterdami ametiühisuste liidu wastu on mäsama hakanud. Punane lipp lehwib selle Internatsionaali kuu kohal, mida juba joonistawad wõimsate kriipsudega Inglismaa proletaarlased. Iga maa proletariaat, kes selle Internatsionaali poole lööb, peab enne läbi murdma neist takistustest, mis sotslikud juhivad ühes kodanlusega loonud tema ja Nõukogude Liidu

tööliisklassi wahele. Uus tööliisklassi Internatsionaal tähendab siuliselt rewolutsiõni rahwuswahelise tööliisklassi ühendust. See Internatsionaal lähed lahku Profinternist selle poolest, et ta ühendab palju laialisemad hulgad ja et walitsewad klassid ning nende teenrid sõna täies mõttes sõba filmadele ei saa siis, kui selle Internatsionaali kongress kokku astub.

Nüüd kõneldakse teatud mõttes kapitalistlike korra stabiliseerumisest. See stabiliseerumine on umbes samasugune wäärmatu tõde nagu see, et 80-aastane rauk terve on, kui ta kepi najal kõndida jaksab. Niisuguses seisukorras tema süda, kopsud, neerud, kogu ta organism, — sellest arstid ei armasta kõnelda, see on iseeneest selge. Keegi ei kahtle, et kui mitte homme, siis ülehontime see „terwe inimene“ nõnda „stabilselt“ pikali heidab, et mitte kunagi enam ei tõuse. Meie kõneleme teatud mõttes kapitalistlike korra stabiilsusest, aga tõepoolest põewad ia kõige tähtsamad elundid niisugust tõbe, iga ta kehaosa näriwad niisugused pisielukad, et kokkulangemine lähemal võib olla kui see wäliselt filma paistab. Ei ole maailma nurka, kus ei teeks klassivõitlus, ja see sünnib iga päewaga ikka terawamates wormides. Suured Euroopa haikalad ei tea, kelle wastu kõigepealt hambad pöörda, et end kaitsta. Nagu seened kasvawad nende asumaadel wastuhakkajate salgad, aga iga karistussewaese, mis nende likwideerimiseks saadetakse, kutsub wälja ikka ofustawama wahelisekamise tööliisklassi poolt. Kes ütleb, et niisuguses olukorras see stabiilsus, millest tingimisiwõid nüüd kõneldakse, täieste „ootamata“ üleilmseks tulekahjuts ei muutu, mis „püha eraomandusi“ ja muid niisuguseid asju nõnda tuliseks kõrwetab, et neist warsti ainult tükid järele jääwad?

Niisuguses olukorras on tööliisklassi ühtsuse liikumise tulewik ofustatud. See liikumine võib ajutiselt peatuda, wahel wäheema kiiruga edasi areneda, kuid tagajärjetuks ei saa ta enam jääda. Võib olla, tõsiaksjaks saab see Internatsionaal alles sotsialistlike revolutsiooni tormikeerudes või sõjariistus klassivõitluse efimete lahingute päiwil, kuid siuliselt on need lained, mis seda rahwuswahelise ühendust oma turjal lähemale kannawad, juba nüüd suuremaks jõutks, mis wana korra saatuse ofustab.

Karl Kõöba

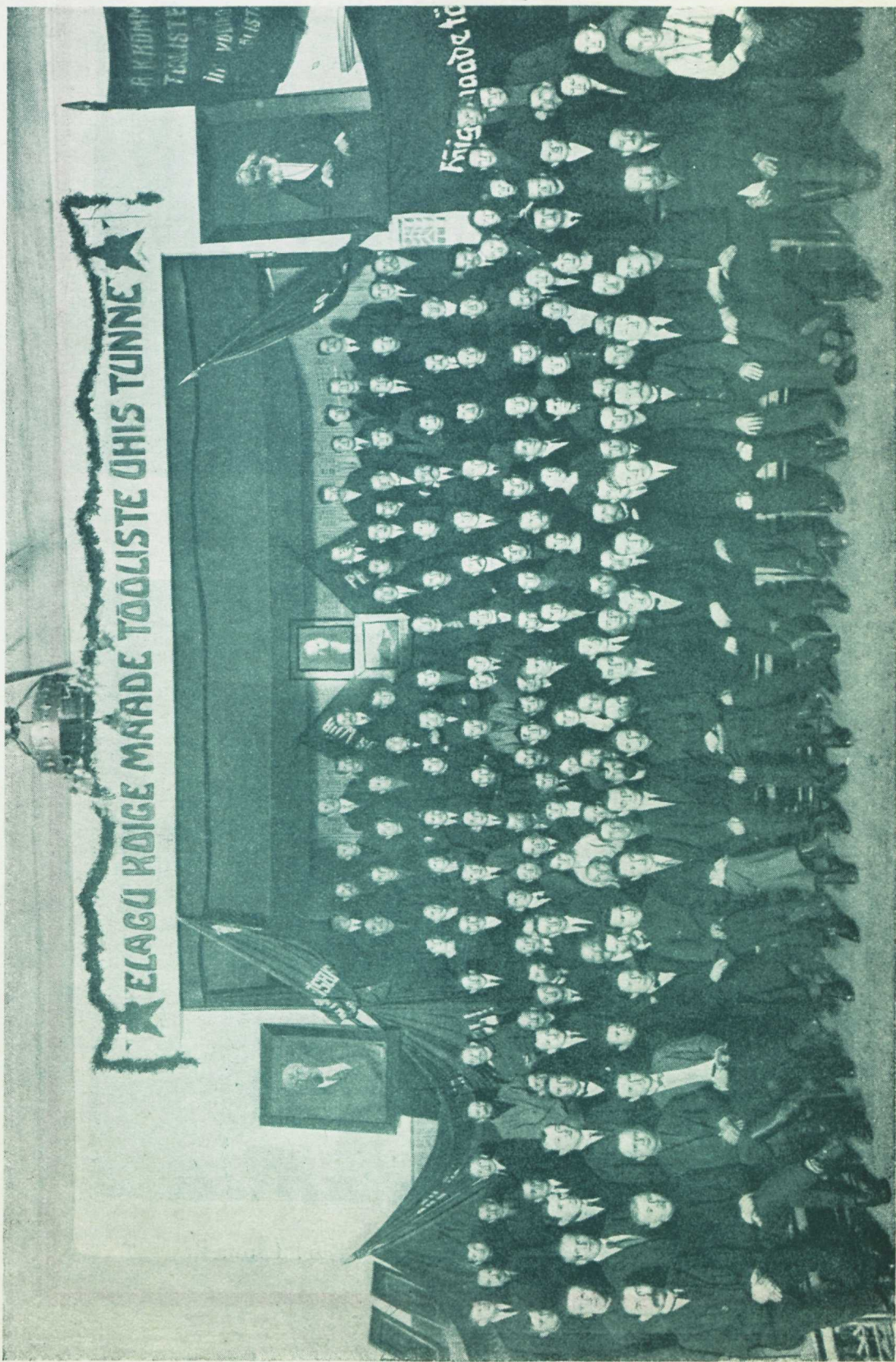
Harri Põlluroos

Karl Ellis

Karl Linnas

Teine üle-eestimaine ametiühisuste-kongress Tallinnas, 1923. aasta novembris (viimne enne rüüstamist)

SÜNDMUSTIK WALGES-ĒESTIS

Oktoober

16. Walgeid ohwitseerisi, kes manöwüritel kaks soomusrongi üksteile otsa lasksid joosta, seejuures mitu sõdurit tapsid ja paljud haawasid, „karistatakse“ ainult — aualandusega.

— Ida Orgel 4 aastaks ja Juuli Lage 1½ aastaks parandusmajasse mõistetud sõjakohtu poolt. Ikka veel 1. dets. osaliste warjamise eest.

— Lorikogus „Eesti panga“ asjade pärast suur lärm, sest kõik kildkonnad ei ole rõõwsaagist ühtewiisi matti saanud.

— Nissel Citroni, tema õde Thereset ja Pauline Elbrechti kahtlustatakse salakuulamisest.

21. „Mõniste kommunistid“, 9 meest, „õigeke“ mõistetud. See on esimene juhtumine pärast 1. dets., kus kaitsepoliitsei muinasjutud küllaldast uskumist ei leidnud ja nuhid pea-maksust ilma jäid.

22. Wene-Balti tehases ja Balti puuwillawabrikus on streik.

— „Otepää kommunistid“ Oto Wõti 8 a., Karl Kõiw 6 a. sunnitööle, August Peterson 3 a. parandusmajasse mõistetud. Süü: olnud töölisühisuse liikmed.

— Siseministerium arutab küsimust, et kõigile walge Eesti kodanikkudele, peale isikutunnistuse, anda erinumbr, mida surmani kanda tuleks. Mida kõik meeleetus kommunisti-musehirmus wälja ei mõelda. Kui see aga aitaks!

23. Peale pikemat lehmakauplemist pandi Ado Birk wälisministerdajaks. Kas kauaks?

— „Sotsiaal-filosoofilise“ üliõpilasteühisuse liikmed: Robert Sher ja Anton Wahtmann 8 a., Albert Lipstal, Mihkel Tulp ja Harald Nael 6 a. sunnitööle mõistetud, selle peale waatamata, et ülikooli ülemus neid tublideks õpilasteks ja täieste riigustawateks kodanikkudeks pidas, seda kohtus isegi wandega tõendades. „W. M.“ kirjutab sel puhul, et „agent professorist wõlta“ olla saanud. Kuis wõib see „demokraatias“ teisiti ollagi.

25. Järjekordne „walitsuse“ kriis: tsaari „kindral“ Tõrwand pannud ühel kodanluse tingel-tanglil oma plikad lorikogu esimehe toolile istuma. Esimees tegi skandaali ja mitu ministrit oli „lendamas“. „Walitsus“ lakkus takkapihta kindralihärra saabast.

— „Lepasaare kommunistid“ Eduard Piller ja Karl Uibo 6 a., Bernhard Järwe 4 a. sunni-

tööle mõistetud. Süü: olnud töölisühisuse liikmed.

27. Riigiwanem tõendab sakslaste esitajale Kentmannile, et sakslaste seaduseprojekt — mõisate eest tasuküsimuse asjus — „temale isiklikult meeldida“.

31. Riigikogus selgeks tehtud, et endine rahaminister Westel Wene-Balti tehase suurema wõltsimise toime pannud. Nagu riigikogu trotsimiseks walib äriilm Westeli oma esituses kõrgemale aupaigale, et näidata, kuidas ta riigikogu ja oma kaabakaid hindab.

Nowember

1. Sõjawäinsener Kahlberg riigilt 800 000 marga wõrt soomust teinud.

2. Sots Piiskar riigikogu „teotamise“ eest 7 päewaks aresti pandud.

2. Teade Julius Lindi tapmisest jaanuaris. Peeter Tenno, kui töörahwa tegelane — 6 a. sunnitööle, Joosep Reinson, Kodasoost, kui Lindi warjaja — 3 a. parandusmajasse mõistetud.

— „Wiljandi kommunistide“, 17 töörahwa-tegelase kohtuasi: Peeter Lindan, Tõnis Riis, Hermann Kesa ja Ernst Jürgen 4 a. sunnitööle, Johannes Laos, Jaan Kuld, Jaan Anni ja Priido Määker 4 a., Oskar Liwer, Johan Eweraus ja Gustaw Läänesaar 3 a. parandusmajasse mõistetud.

6. Wõru maakonna metsaülem ½ miljoni warastanud.

10. Teade Jaan Hallopi, Antsla politsei jaoskonnaülema tagandamisest.

— „Pärnu 1. dets. tegelased“ sõjakohtus: Jühan Saarts ja Marie Soomann 3 a. parandusmajasse mõistetud. Samal päewal arutati veel: „Reiu walla kommunistilise kollektiivi“ ja Tõstamaa walla samasuguse kollektiivi asja: mõisteti Jüri Kurul 4 a. ja Jakob Sutt 3 a. parandusmajasse.

— Wene-Balti tehase asjus tehti erikomisjoni otsus, mis tehase pankrotti kuulutab; wõlgu umbes 500 miljoni marka.

13. Riigiwanem Jaakson ja riigikogu esimees Rei saawad, nagu selgub, miljonilisi „kõrwalisi“ sissetulekuid suurte wabrikute „hooldamisest“. Suur lärm, aga mehed ei taha piruka juurest lahkuda.

— Tartumaalt teatatakse korduwatest suurtest tulekahjustest.

15. Tallinna majaomanikud algawad streiki weemaksu sissenõudmise wastu.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ФОТО-КИНО ТОРГОВЛЯ ГОСКИНО ГОСКИНТОРГ

МОСКВА, Петровка, д. 15, телефоны: 5-81-63 и 5-15-73.

ВСЕ ДЛЯ ФОТО-КРУЖКОВ, ФАБРИК и ЗАВОДОВ

Полные наборы ФОТО-АППАРАТУРЫ с принадлежностями на разные цены с 21 до 45 рублей.

БУМАГА и ОТКРЫТКИ
ПЛАСТИНКИ и БЛАНКИ
ХИМИКАЛИИ, БЛАНКИ и ПАСПАРТУ

ВСЕ ДЛЯ КИНО-ТЕАТРОВ и КЛУБОВ

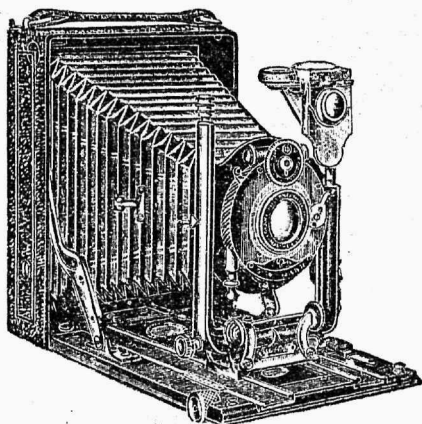
КИНО-АППАРАТЫ
КИНО-ЧАСТИ
УГЛИ, ПЛЕНКА позитивная и негативная
ВОЛШЕБНЫЕ ФОНАРИ с диапозитивами на стекле и на пленках. динамо к ним с ручным приводом
КИНО-ПЕРЕДВИЖКИ „ГОЗ“ с динамо

Патентованное кино-масло.

Для организаций и учреждений льготные условия уплаты.

В большом выборе ПОРТРЕТУРА и открытки РЕВОЛЮЦИОННЫХ ДЕЯТЕЛЕЙ СССР фототипной работы фабрики Госкино. При оптовой покупке организациям и учреждениям крупная скидка.

Магазины: 1-й Госфото-кино магазин, Петровка, д. 15, тел. 3-68-39,
2-й " " " Тверская, д. 64, " 4-90-95.

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Ленинградский Районный Комитет Водного Транспорта (Райкомвод)

переехал

в первых числах ноября месяца с Васильевского Острова, 4-я линия, д. № 9,
на Бульвар Профсоюзов, дом 19, во 2-ой этаж.

Президиум.

„KLASSIWOITLUSE“

selle aasta wiimne wihk — nr 71-72 — ilmub detsembri lõpul ja pühendatakse peaaasjalikult 1905. aasta mälestusele. Piltide ja joonistuse seas on neid, mis tänini veel trükis pole ilmunud.

„Klassiwoitluse“ talitus: Fontanka 53, kort. 9. Telefon 5-97-54.
Aadress: Ленинград, Фонтанка 53, „КЛАССОВАЯ БОРЬБА“

Teine talurahwa-wõidulaen

See on wälja antud kahe aasta peale, 10-nes seerias, igakuis 10 miljonit rubla, 5-, 10- ja 50-rublastes obligatsioonides.

Obligatsioonid toovad 12 protsi aastaks, mis igas kuus wälja maksetakse kupongide järele, millede tähtajad iga kuu 1-ful on, alates detsembril 1-ful aastal 1925.

Talurahwa teise wõidulaenu obligatsioonid wõetakse wasta maa- maksuks 1925., 1926. ja 1927. aastal.

Teise talurahwa wõidulaenu järele on 8 wõiduloosimist. Igas loosis on iga seeria peale, see on iga 10 miljoni rubla peale 3281 wõitu, kokku 125 000 rubla peale.

Kõige suuremad wõidud on 5000-rublased.

Kogu selle wõidulaenu aja peale loositakse 10 miljonit rubla wõitudets wälja.

Esimene wõiduloos on 1. detsembril 1925. aastal.

Wõidulaenu-obligatsioonid wõetakse kõigi kroonu tööde ja kraami- muresemise juures kautsjoniks, niisama ka tollimaksu kindlustuseks, neid wõib wabalt müüa ja pantida, nad on igasugustest kroonu- maksudest wabad.

Московский Городской Банк.

Учредитель МОСКОВСКИЙ СОВЕТ Р. К. и К. Д.

Основной капитал — Руб. 15.000.000.

ПРАВЛЕНИЕ: Москва, Ильинка 12.

98 Отделений, Агентств и Касс в Москве и Московской губернии.

ВСЕ БАНКОВСКИЕ ОПЕРАЦИИ.

ССУДЫ ЖИЛТОВАРИЩЕСТВАМ: На ремонтно-строительные цели.
На топливные цели. (Особо льготные условия.)

KODUKÄIJA

W. Buki Zwaatusline näidend maelust.
4 osalist talutuas. „KÜLWAJA“ kirjastus.
30 lk 80. Ind 40 kop.

ЛЕНИНГРАД, Фонтанка 53, „КЮЛЬВАЯ“

САХАРОТРЕСТ

С. С. С. Р.

Принимается подписка на 1926 год на след. издания по сахарной промышленности:

- 1) **„БЮЛЛЕТЕНЬ САХАРОТРЕСТА“**. Ежемесячное издание (предполагается переход на 2-х недельное изд.). Размером до 10 печ. листов в месяц. Подписная цена 18 руб. в год.
- 2) **„ВЕСТНИК САХАРНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ“**. Экономический и научно-технический журнал. — Двухмесячное издание по 20 печ. листов в каждой книге. — Подписная цена 18 руб. в год.

Подписка принимается в МОСКВЕ:

- 1) САХАРОТРЕСТ, Издательский Отдел, Юшков пер., № 6.
- 2) ЦУП В. С. Н. Х., Лубянский проезд, № 3.
- 3) „ДВИГАТЕЛЬ“, Страстной бульвар.

В К И Е В Е:

САХАРОТРЕСТ, Отделение Изд-ва, Владимирская ул., № 19.

„EDASI“

W. K. P. keskkomitee ja Põhja-Lääne büroo Eesti sektsioonide häälekandja

Ilmub Leeningraadis „EDASI“ kirjastusel päewalehena

Tellimiste hind:

Linnades	1 kuu	1 rbl	— kop.
	3 kuud	3	” — ”
Maal	1 kuu	—	” 75 ”
	3 kuud	2	” 25 ”

Üksik nummer 5 kop.

Teimetus ja talitus: ЛЕНИНГРАД, Фонтанка, дом 27

Telefon nr 533-86

Terwiseoiulist ja arsti- teaduslist kirjandust

„Külwaja“ raamatuladus:

Ulefsandrowski A., dr. Sugemise-terwiseoid. Põrb, 19. 19 II 80	— 10
Arstiteaduse ja terwisehoiu sõnaraamat. Bloomppuu, Ltn. 48 II 80	— 30
Ujeh B., dr. jt. Suguhaigused. Kuidas nende eest hoida ja arstida. „Tead.“, Ltn, 17. 48 II 80	1 —
Behterew W. M., akad. Lapse terwisehoiid. Ltk W. Buč. 2 pildiga. „Mõte“, Ltn, 14. 16 II 80	— 10
Czerny Ad., prof. Arst lapselaskwatajana. G. I. dr. U. Süüs. „Maa“, Ltn, 11. 120 II 80	1.20
Daniel G. Meši toiduks ja arstirohuks. Jurj., 96. 31 II 80	— 25
Edwards J. Idealne kehakultura. Piltidega. Ltk Alma Raktra. „Mõte“, Ltn, 11. 61 II 80	— 60
Eisen M. J. Refit ehk rammupiim terwiseparandajaks. 2. t. tr. „Põtm“, Trt, 12. 36 II 80	— 35
Finkbeiner W. Kuidas rawitsen ja hoian ma oma hambaid. Pihl, Ltn, 01. 10 II 80	— 20
Hellat P., dr. Terwise-õpetus. 2 köiend. trükk 60 tekstipildi ja 12 pilditahwliga. Dr Koppeli kirjutatud autori elulooga ja autori pildiga. „Ühisele“, Põrb, 13. XXXVI + 647 II 80. Kõwas köites	10 —
— Surmahirm ja tema seltskondline mõju. „Ühisele“, Põrb, 10. 43 II 80	— 43
Jaanus J. M. Rahwa tohter. 2 tr. Wlg, 04. 64 II 80	— 30
Kneip S. Minu testament terwetele ja haigetele. Weega arstimise õpetus. Rühje, Sib., 02. 304 II 80. Papi köites	2.50
Marcuse J., dr. Wäike terwise-õpetus. (Piltidega.) „Teadus“, Ltn, 11. 79 II 80	— 60
Masing J., dr. Koduarst ja koduapteek. 3. t. ja par. tr. „Rhwül.“, Ltn, 21. 407 II 80	5 —
Martna M. Mida, lüdas ja millal süüa. Hindhede, Chittendeni jt jär. „Har.“, Ltn. 41 II 80	— 40
Moll A., dr. Lapse suguelu. „Tead.“, Ltn. 184 II 80	2 —
Mešnamow G., dr. Tähtsamad filmaterwisehoiu nõuded koolilastele ja kirjatöötegitajatele. „Har.“, Ltn. 8 II 80	— 10
Pezold A., dr. Kopsutiifisus ja selle wastu wõitlemise abinõud. „Üh.“, Ltn, 12. 10 II 120	— 50
Pierry W., dr. Waimutõõ terwisehoiid. Dr Gebhardti ja dr Hartmanni abiga kokku seatud. G. I. J. M. Rahamägi. „Tead.“, Ltn, 08. 168 II 80	1 —
Pokrowskaja M. J., arst. Suguliseft laskwatusest ja eneselaskwatusest. Wlg, 14. 63 II 80	— 50
Popp M. Klubuse rawitsemine. „Tead.“, Ltn, 14. 32 II 80	— 30
Rode Th., dr. Soola- ja mudawannid, terwiseweed ja meresupelused, soojad ja külmad wannid. „Zulu“, Ltn. 16 II 80	— 20
Sabludowski prof. Suukste eest hoolitsemine. „Zulu“, Ltn. 8 II 80	— 10
Schegotajew B., dr. Öhu- ja päikse-wannid, mere- ja jõe-supelused. G. I. ft. med. J. T. „Har.“, Ltn, 13. 30 II 80	— 30
Schöneberger Fr., dr. ja Siegert W. Suguelu ja tema elsimised. ü. p. ft. med. S. Talwit. 2. tr. Karlf., Wlg ja Wõru, 05. 224 II 80	2 —
— Seesama kõwas köites	2.50
Terwisehoiu käsusõnad koolitõpilasele. „Har.“, Ltn, 13. 14 II 30	— 15
Terwisehoiu raamat. Kõku f. Saksa terwisehoiu wal. poolt. Dr med. J. Luiga eeskõnega. „Tead.“, Ltn, 10. 175 II 40	1.50
Täielik soonetamise õpetus. „Tead.“ Ltn, 13. 29 II 80	— 30
Wallner R. Kihwtid ja wastutõhtid. Keis., Ltn. 39 II 80	— 35
— Meie igapäewene leib. Dr Rakt, dr Hindhede, G. Funte jt jär. „Har.“, Ltn. 24 II 120	— 20
Wolkowa M. M., dr. Tütarlaste terwis sugulise küpsufeni. „Mõte“, Ltn, 16. 30 II 80	— 20
Zehden G., dr. Gätitised haigused. Petersf., Ltn, 08. 85 II 80	— 50
Boenlandt G., dr. Kuidas peab inimene hingama? Piltidega. „Tead.“, Ltn. 46 II 80	— 50

Tellimiseaadress: ЛЕНИНГРАД, Фонтанка 53, „КЮЛЬВАЯ“

— Nõudke täielikumaid raamatute nimekirju —

Об'єднання Московських Санаторій.

Круглий рік функціонують кваліфіковані санаторії для туберкульозних (легочних і костних), органічних і функціональних нервних захворювань, болізей серця, шлунка, обміну речовин, малокровних, истощених, реконвалесцентів.

Санаторії для туберкульозних дітей — терапевтичні і костно-хірургічні.

Все санаторії обладнані згідно сучасним вимогам медицини і санітарії. Койки здаються в оренду хозорганам, кооперативним і др. організаціям.

Приймаються частні больні.

Обращаться в Правление О. М. С.: Москва, Кузнецкий мост, дом № 6, кв. 10.
Тел. №№ 3-61-22, 5-49-47, 1-92-52.

Waim ja loodus

(Äratrük „Klassiwõitusest“)

Marksismus. Ühiskondlise elu põhitegur. Kas eitab marksismus ideesi, teadwust, hingeelu? Waimutegewus on meie elu aktiive tegur. Marksismuse waade hingeelu peale. Marksismus refleksoloogia põhjapanija. Marksismus ja subjektiivne hingeteadus. „Waimuilma“ ja meelteilma wahekord. Waimuilma dialektika. Looma ja inimese refleksid. Inimese reflekside fisioloogialised ja sotsiaalsed elemendid. Lõpuotsus.

J. FRANKFURT

REFLEKSOLOOGIA JA MARKSISMUS

TOLKIJA AAREMÄRKUSED
„KÜLWAJA“ KIRJASTUS
LEENINGRAAD 1925

HIND 15 KOP.

RAHWUS- WAHELINE RAAMATU- KAUPLUS

KIRJANDUST
IGAS KEELES

MAJOROWI
(end. Wosnessenski)
prospekt, nr 21

Pööripäew

W. KARINSKI
ÜHEWAATLUSLINE NÄITLUS

Äratrük „Klassiwõitlusest“

„Külwaja“. Leeningraad. 1925.

16 lk 160. Ind 20 kop.

„KLASSIWÕITLUSE“

üksik nummer maksab üksik-
ostjatele 25 kop., tellijatele
15 kop. Kaksiknumbri ind
kahekordne.

Aadress: Ленинград, Фонтанка 53, „КЛАССОВАЯ
БОРЬБА“.

„Külwaja“ kalender 1926

Piltidega ilustatud. Kunstn. N. Leo Zwärwiline kaanejoonistus
Pulkowa tähetorni teated

Sisaldab peale kalendaariumiteadete ja tabelkalendri: Päiksetõus ja -loojamineel kohaliku kellaaja järele 1926. a. tähtsamates Nõukogude-Viidu linnades. Ujaarwamine. Aastaajad. Warjutused. Pühad ja puhkepäewad. Kirikute kalendrid. Wana ja uue kalendri wahje 5. oktoobrist 1582. a. alates. Kuuweerandid. „Külwinädalad“. Uute mõetude kõige lihtsam mõrdlus wanadega. Post ja telegrahw. Eesti keelajutused Moskwas ja Leeningraadis. Leeningraadi linna Eesti õpeasutused. Eesti keelne ajakirjandus Nõukogude-Viidus. Luge misjed: Ujaloolised laused. Leenini lausetest. Eesti riigi- ja parlamendimeeste laused riigikogus. G. Pöögelmann: Ungeb. Nooskaja: Chal. Rahwalaul: Künniärg ja ori. K. Eisner: Loodusefaladused. Töö. Mekrasfowi järele Mürgioja: Külwajale. Töö ja puhkus, wäsimus ja aigus. Goethe järele Ulwer: Promothens. R. E. Sööt: Kulb. Jakob Tamm: Efsiteel. Taskufell kompassina. Mis wahje on uulitsa ja tänawa wahel. G. Sänd: Meie ei saa... Mürgioja: Wiinne mõitlus.

Kalendri erafaasanne Ueg Kirjutanud prof. J. Depman
Kunstn. N. Leo kaaneilustus

Sisukord:

I. Uja arwamine ja mõetmine. Ujaarwamine taewanähtuste järele. Astronoomia ja arheoloogia. Aasta jautamine. Ööpäew ajanõeduna. Keelpäew ja keftõb ööpäewa algusena. Ööpäewa jautamine. Päiksefell. Liimafell ja meekell. Mehaanikaline kell. Tõeline ja keftmine päikseaeq. Täheaeq. Kohalik aeq. Uus rahwuswaheline kellaaja-arwamine. Tunnipiirfondade piirid Nõukogude-Viidus. 24-tunniline kellalaud. II. Teaduslik töökorraldus. Taylorig õpetuse põhimõte. Sekundi miljonilised osad arwele. Peatõb ja kehafõb täielik lahutamine. Mürriõsepatõb teiloriseerimine. Inimese eriomadused otustagu ametiwalikut. Taylorig sisteemi teustamise näitused. Ameerika ja Groopa tööstus. Taylorig sisteem on ajanõue. Inimene ja masin. Kas on tõblise masinaks muutumist karta? Järellause. — Uisa: Tegelikud juhatused kelladega ümberkäimises. Taskufellaga ümberkäimisest. Igapäewane ülespõdramine. Ühtlane soojuskraad. Uur diatagu alati ühes seisatus. Uuri mehanismuse puhtus. Rõstus. Wedru murdumine. Uuri parandus ja puhtus.

Kalender ühes „Uja“-raamatuga maksab 25 kop.

Kalender ilma „Uja“-raamatuta maksab 15 kop.

Rändajatel raamatumüüjatel 5 kop. kallim. Rõhkenostjatele immaalandust. — Saatmine tellija kullul.

Pealadu: Leeningraad, Fontanka 53, krt. 9. Telefon: 75-97-54.

Wenekeelne aadress: Ленинград, Фонтанка 53, „КЮЛЬВАЯ“.

С. С. С. Р.
МОСКВА.

В. С. Н. Х.

С. С. С. Р.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ТРЕСТ
РЕЗИНОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

„РЕЗИНОТРЕСТ“

ПРАВЛЕНИЕ: Москва, Маросейка, № 12, тел. 2-50-17.

Торговый Отдел: Тел. 5-88-26.

ГАЛОШИ,

**ПОКРЫШКИ И КАМЕРЫ ДЛЯ
АВТОМОБИЛЕЙ, МОТОЦИКЛЕТОВ И
ВЕЛОСИПЕДОВ,**

**ТЕХНИЧЕСКИЕ, АСБЕСТОВЫЕ И
ЭБОНИТОВЫЕ ИЗДЕЛИЯ,**

**ХИРУРГИЯ, КЛЕЕНКА, ИГРУШКИ,
МЯЧИ, ГРЕБНИ**

и пр. всевозможные изделия из мягкой и твердой резины.

Собственные торговые филиалы в городах С. С. С. Р.:

Армавире, Баку, Виннице, Витебске, Владикавказе, Владивостоке, Вологде, Воронеже, Грозном, Екатеринославе, Зиновьевске, Иваново-Вознесенске, Иркутске, Киеве, Казани, Краснодаре, Курске, Ленинграде, Минске, Москве, Н.-Новгороде, Ново-Николаевске, Одессе, Омске, Орле, Перми, Полторацке, Ростове н/Дону, Самаре, Самарканде, Саратове, Свердловске, Севастополе, Симферополе, Ставрополе н/Кавказе, Сталине, Ташкенте, Тифлисе, Харькове н Ярославле.

Адрес для телеграмм: **РЕЗИНОТРЕСТ**

МОСКОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ВИГОНЕВЫЙ ТРЕСТ

МОСКВА, Б. Черкасский пер., д. 7.

Трест объединяет предприятия для которых основным сырьем являются разного рода текстильные угары.

„ВИГОНЬ-ТРЕСТ“ концентрируя 50% всех угарных веретен СССР, является крупнейшим потребителем угаров. Трест объединяет производство следующих предприятий:

- 1) Шерсть-Сукно — М. Семеновская, д. 10.
- 2) Красное Веретено — Кожевническая, д. 5.
- 3) Прядильно-Ткацко-Отделочная ф-ка им. т. **МАРКОВА** — Почтовая 34.
- 4) Вискоза-фабрика шелка Вискоза — ст. Мытищи, С. ж. д.
- 5) Палиховская-ватная — г. Серпухов.
- 6) Куровская — ст. Куровская Каз. ж. д.
- 7) Новинская — ст. Руново-Ветка Каз. ж. д.
- 8) Довыдовская — ст. Довыдовская Каз. ж. д.
- 9) Волжская Сев. ж. д. — ст. Волга.
- 10) Ф-ка „Возрождение“ — Ленинград.

На указанных фабриках вырабатывают: ВИГОНЕВЫЕ ТКАНИ, ИСКУССТВЕННУЮ ШЕРСТЬ, ТКАНИ СУКОННЫЕ, ТЕХНИЧЕСКИЕ СУКНА для технического и полиграфического производства, ВАТУ одежду, хл.-бумажную, шерстяную, гигроскопическую и компресную, ВИГОНЕВУЮ ПРЯЖУ, ШЕЛК „ВИСКОЗА“ и изделия из него.

Реализацию продукции Трест производит через магазины, Ленинградское Отделение и ВТС, пайщиком которого Трест состоит.

Оптово-Розничные Магазины: 1) Б. Черкасский пер. д. 7, тел. 1-92-47,
2) Арбат, д. 49, тел. 4-93-24,
3) Столешников пер., д. 9, тел. 3-39-63.

ПАЛАТКИ: на Центральном-Трубином рынке, на Ново-Сухаревском рынке.

ЛЕНИНГРАДСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ: ЛЕНИНГРАД, Гостинный двор, б. Суворов, пом. 147-148.

Председатель Правления: **КАСАТКИН И. М.** Тел. 1-57-02.

Зам. Предправления и Коммерческий Директор: **РАЕВСКИЙ О. М.** Тел. 2-01-35.

Заведующий Произ.-Техн. Отделом: **БАВСТРУК Н. Ф.** Тел. 2-89-55.

Заведующий Коммерческим Отделом: **КЕРНЕР Г. А.** Тел. 2-89-18.

Заведующий П/отд. Снабж.: **ГРИВ Г. А.** Тел. 2-90-12.

ПРАВЛЕНИЕ: } **Касаткин,**
} **Раевский,**
} **Бавструк.**

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ТРЕСТ ВСНХ „ПОЛИГРАФ“

ПРАВЛЕНИЕ: Москва, Леонтьевский пер., дом № 14, тел. 1-94-07.
ОТДЕЛЕНИЯ в ЛЕНИНГРАДЕ, ХАРЬКОВЕ и РОСТОВЕ н/Д.

Снабжение типографий, цинкографий, переплетных и картонажных фабрик машинами, шрифтами, красками, вальцевой массой и другими материалами.

Собственные словолитни, красочные и механические заводы.

— Требуется преискуранты! —

ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННЫЙ БАНК С.С.С.Р.

„ПРОМБАНК“

Основной капитал **40.000.000** рублей

ПРАВЛЕНИЕ: Москва, Карунинская (бывш. Биржевая) площ. 2/7

Телефон-коммутатор: 1-61-27, 3-27-10, 3-41-12; Управл. Делами — 1-78-68.

ПРОМБАНК имеет

9 контор во всех республиканских и областных центрах.

71 отделений, комиссионерств и агентств на всей территории С.С.С.Р.

5 городских отделений в Москве.

Корреспонденты во всех городах С.С.С.Р.

Иностранные корреспонденты: в Париже, Лондоне, Нью-Йорке, Риме, Берлине, Вене, Стокгольме, Копенгагене, Гельсингфорсе, Чикаго, Праге, Роттердаме, Амстердаме, Осло, Мельбурне, Данциге, Константинополе, Софии, Тегеране, Яффе, Шанхае, Харбине, Варшаве, Риге, Ревеле, Ковно.

ПРОМБАНК производит все банковые операции, страхует имущества промышленных предприятий, совершает переводы за границу в русской и иностранной валюте.

ПРАВЛЕНИЕ

Объединения Красно-Пресненских Хл.-Б. Ф-к.

Никольская 6.

ОБЪЕДИНЯЕМЫЕ ФАБРИКИ:

1) Красно-Пресненская Трехгорная ф-ка	5) Яхромская ф-ка
2) Хамовническая им. „Свердлова“	6) Ново-Горкинская ф-ка
3) Ярцевская ф-ка	7) Ф-ка им. „Октябрьской Революции“
4) Дедовская ф-ка	8) Ф-ка „Вперед“.

Реализация готовой продукции производится через Всесоюзный Текстильный Синдикат.

Н. К. Т. и ЦУСТРАХ С. С. С. Р.

ИЗДАТЕЛЬСТВО „ВОПРОСЫ ТРУДА“

Выпуск изданий по всем вопросам труда и страхования.

Кодексы, руководства, справочники, популярная литература, периодическ. издания

ПРАВЛЕНИЕ: Москва, Старая Площадь, д. № 6.

ОТДЕЛЕНИЯ: Москва, Никольская ул., № 17; Ленинград, Советский просп., № 25; Харьков, Площадь Тевелева, № 6; Казань, ул. Комлева, № 7; Минск, ул. Энгельса, № 4/1; Свердловск, Пушкинская, № 10; Ростов н/Д., ул. Энгельса, № 100; Самарканд, ул. К. Маркса, № 11; Кзыл-Орда, Ново-Николаевск, Михайловская, № 6; Владивосток.

АГЕНТСТВА во всех областных и губернских городах СССР.